Bütün ülkelerin proleterleri birleşin!

Karkêren hemû welatan yekbın!

İŞÇİNİN SESİ

Tanklarla gelen devrimle gidecektir!

Yıl:8, Sayı:169-170
7 Eylül 1981

Faşist cuntanın birinci yılında, tüm şehitlerimizi saygıyla anıyoruz, idamlarla, işkencelerle zindanlarla, yiğitçe boğuşan devrimcileri ve komünistleri saygıyla selamlıyoruz ve diyoruz ki, şehitlerimizin akan kanı, mahpustakilerimizin yanan canı boşuna olmayacaktır. Faşist cuntaya karşı sesimizi yükseltirken, dünya işçi sınıfını ve emperyalizme karşı savaşan tüm halkları, Güney Afrika'nın saldırılarına karşı savaşan Angola halkını ve SWAPO'yu komünistçe selamlıyoruz.

Halklar kazanacaktır

Murat Civan

Uluslararası ortamda patlayıcı madde birikiyor.

Son olarak Güney Afrika orduları Angola'ya saldırdı. Angola'nın kurtuluşundan önce, Güney Afrika'nın Angola'da çeşitli yatırımları vardı. Kurtuluştan sonraki dönüşümler nedeniyle Güney Afrika bunları yitirdi. Yitirilen çıkarları yeniden kazanma hırsı bu saldırıda önemli bir rol oynuyor. Ayrıca, Güney-Batı Afrika Halkının Kurtuluş Örgütü SWAPO'nun kurtuluş savaşımının başarısından duyulan korkunun da payı büyüktür. SWAPO ile dayanışma içinde olan Afrika ülkeleri Güney Afrika'nın can düşmanıdır.

Güney Afrika'nın Angola'ya saldırısı yetmiyormuş gibi, emperyalizm bu saldırıyı bir de, başta Sovyetler Birliği ve Küba olmak üzere, sosyalist ülkelere, onların Afrika halklarıyla dayanışmasına karşı kullanmaya çalışıyor. ABD yönetimi, Güney Afrika'nın saldırganlığını, hiç gizlemeye gerek görmeden, açıkça savunurken, Angola'da Sovyet ve Küba askeri danışmanları olduğunu ileri sürüp, "barış ve bağımsızlık" (!) adına endişe duyduğunu söylüyor.

Bazı Türkiye gazeteleri, Güney Afrika'nın Angola'ya saldırısını verirken yer yer "çok ilerici"(!) bir uslüp kullandılar. İsrail'in Irak'a saldırısı karşısında da "çok barışsever" sözler etmişlerdi. Bunların hepsi demagojidir. Ya uzakta olan bir saldırıyı kınamak kendilerine dokunmadığı için, ya da kendi iç rekabetleriyle bağlı olarak, bir saldırıyı kınamak işlerine geldiği için böyle yapıyorlar. Böyle yaparak halkı aldatmayı amaçlıyorlar. Ama bunu başaramayacaklardır.

Faşist cuntanın üzerinden bir yıl geçti. Bu bir yıl halk için çok öğretici bir deneyim oldu. Finans-kapitalin çıkarları için kendine karşı ağır bir ekonomik, toplumsal, siyasal şiddet uygulayan faşist cuntanın, başka halkların yararını düşünmeyeceğini halk deneyimle öğrendi.

Bugün Türkiye'de üç kişilik bir ailenin insanca yaşayabilmesi için burjuva basını bile ayda 36.000TL net gelir gereklidir diyor. Oysa asgari ücret 10.000TL'dir. Enflasyon yüzde 40'a indi diye gürültü koparıyorlar ama halkın eline geçen gelir çok daha geri düzeylerde dondurulduğu için, burjuva basınının enflasyon düştü diye sevinci halkı hiç ilgilendirmiyor.

Atatürkçülük karın doyurmadığı gibi artık kabak tadı veriyor. Baskı ve terör ise durumun "iyi" olduğuna kimseyi ikna etmiyor. Sabancı, "45 milyon kişi demokratik rejimden uzun süreli vazgeçmeyi kabul edemez" derken, bugünkü rejimin büyük patlamalara yolaçabileceğinden korkusunu dile getiriyor. Yapıcı bir uyarı yapıyor. Bu böyle devam etmez diyor, endişeleniyor.

Endişesi yerindedir. Son bir yılda işçi sınıfımız, ne yığınsal 1 Mayıslara çıktı, ne alışageldiği barikat savaşlarına, ama suskunluğuyla bile korku saldı. *Tercüman, Hürriyet* gibi gazetelerin işçi haklarının savunucusu(!) kesilmeleri, Türk-İş'in "muhalefet"(!) yapan bildirileri... hepsi bu korkunun yansımasıdır.

Evet, işçi sınıfımız son bir yılda suskundu ama "onlara" en küçük bir yüz vermedi. Burjuvazi bunu gördü ve korktu. Halk yığınları da bunu gördü. Halk yığınları bir şeyi daha gördü: Burjuvazinin en liberalinin bile faşist cunta dalkavukluğunu, dalkavukça bir "muhalefet" yürüttüğünü. Bu durumda dalkavukça söylenen sözler gümüş bile değilken işçi sınıfının burjuvaziye hiç yüz vermeyen suskunluğu altın anlamına geldi.

Son bir yılın gösterdiği en önemli sonuçlardan biri şudur: Boş propaganda değil, gerçekten işçi sınıfı güç topluyor, geçmiş ve bugünkü deneyimlerini öğütüyor, sürekli düşünüyor. Halk yığınları da bunu seziyor, onu gözlüyor.

Faşizm ekonomik toplumsal bunalımı çözebilir mi, çözemez mi tartışmasında bu sonuç, belirleyici önem taşıyor. Kuşkusuz, Türkiye nüfusunun ezici çoğunluğu, onyıllarca böyle zorba faşist baskı altında tutulabilirse, teorik olarak, faşizm ekonomik toplumsal bunalımı çözebilir. Ancak, bir yıllık faşizm deneyimi, Türkiye'nin böyle bir baskı altında bunca uzun süre tutulamayacağını, faşizmin ekonomik toplumsal bunalımı çözemeyeceğini kanıtlamıştır.

Faşist cuntanın birinci yılında, tüm şehitlerimizi saygıyla anıyoruz, idamlarla, işkencelerle, zindanlarla, yiğitçe boğuşan devrimcileri ve komünistleri saygıyla selamlıyoruz ve diyoruz ki, şehitlerimizin akan kanı, mahpustakilerimizin yanan canı boşuna olmayacaktır.

"Türkiye'de bunalım öylesine derindir ki, bunu ancak işçi sınıfımızın öncülüğünde sosyalizme açılan ileri demokratik halk devrimi çözebilir. Türkiye'nin tarihsel yazgısı devrimdir. Faşizm bu yolu tıkayamayacaktır."

Bütün ülkelerin proleterleri birlesin!

İŞÇİNİN SESİ

Yil 8, Sayi: 169-170
7 Eylül 1981

Masrafı: 50p. ■ Yıllık abone: 15 pound ■ Türkiye'den 4 kitap gönderilerek abone olunabilir ■ Yazısma adresi: 29 Parkfield Street, London, N1, England ■ Baskı: Morning Litho Printers Ltd. (TU) ■ Gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamama ve tersine bir istek belirtilmedikçe düzeltme, ya da kısaltma hakkı yayın kurulunundur. Hiçbir yazı geri gönderilmez.

İÇİNDEKİLER

Halklar kazanacaktır
Murat Civan 1
Okurlarımız yazıyor 2
Haberler 3
İşçi mizahı 3
TKP EK ÜB Bildirisi 4
Oniki Eylül'ün birinci yılında faşizme karşı eylem birliği
Selim Gür 6
Menşevik "Plenum" Raporu 8
Tarih bir kere yazılır 9
Tüm parti üyelerini uyanık olmaya çağırıyoruz
Celal Yıldırım 10
ÇEK-AL 11
İşçi mizahı menşevizm
Emine Engin 17
"Açıklama"nın açıklamadıkları
Seyit Havran 18
Sahibinin Sesine karşı İşçinin Sesi
Tahsin Mert 20
Sahibinin Sesi
TKP'nin Sesi Radyosu 20
Onlar komünistlerin kalbinde yanan ateştir 21
Devrimci özveri olmadan büyüme olmaz
Mahmut Ateş, Hamburg 22
Yaz taarruzu komünist kişiliği geliştirmede sınavdır
Kirve Kalender, Paris 23
Yaz taarruzunda zorlukları aşmayı öğrendik
Fatma Yılmaz, İstanbul 23
Ufkumuz genişledi yaratıcılığımız gelişti
Mirhan Gürses 24
Kuzey Kıbrıs'ta neler oluyor 24
Muhabir gurupları 25

OKURLARIMIZ YAZIYOR

Yanlışlardan ders çıkarıyoruz

Değerli dostlar,
Bundan bir süre önce olan bir olayı size anlatmak istiyorum.

Bizler devrimciler olarak birçok yanlış yapıp, menşevizmin bu kadar ilerlemesine (bilmeyerek) yardımcı olduk, izin verdik. Kabahatimiz büyüktür.

Okuduğumuz okul, değişik derecelerde çeşitli okulların birleştiği bir okuldu. Bu okulun en alt sınıflarında Türkiye'den gelmiş gençler vardı. Bazıları yeni gelmişti.

Bunlardan iki Kürt arkadaşla dostluk kurduk. Dostluğumuz ilerledi, devrimci olduklarını anladık. Birlikte okumaya başladık. İkisi de okuyup, öğrenmeye hevesliydi. Büyük bir heyecanla kitap okurlardı. Ve bu arkadaşlar, Atatürk'ü sevmezler, hatta ondan nefret ederlerdi.

Bir gün, bu dostları Hollanda Türk İşçiler Birliği'ne (menşeviklerin örgütüne) götürdük. Bir dönem sonra, bu arkadaşlar, "biz Atatürk'ü kötü adam bilirdik, meğerse o Türkiye'de iyi şeyler yapmış" demeye başladılar. Bu bir süre devam etti. O zamanlar pek üstünde durmadık, onları ihmal ettik. Sonradan kafamıza dank etti...

Dostlarımızın Atatürk konusundaki yeni görüşleri bizim için bir alarm olmalıydı, konunun üzerinde durmalıydık. Suçumuz büyüktür ama altında ezilecek değiliz. Bugün oportünizmi yıkmaya, ona karşı savaşım vermeye daha da kararlıyız.

Devrimci selamlar

R.K., Hollanda

Menşevikler "savaşıyor"

Değerli yoldaşlar,

Faşist diktatörlüğe karşı savaşımın sapla samanı birbirinden ayırdığı bugünlerde menşevikler de "savaşıyor".

Onyedi Ağustos 1981 tarihinde Paris'te dağıttıkları "Halkların istemi barıştır, Nötron bombasına hayır" adlı bildiride şunları diyorlar:

"Amerikalılara ödün vermek ülkemizi, 46 milyonluk bir ulusu, bir atom cehennemine ... çevirmesi planlarına boyun eğmek demektir... Yeryüzünde tüm halklar ne 'soğuk' ne sıcak savaş istemiyor. Türkiye halkı da öyle.

Tüm barışsever Türkiyeli arkadaşları Salı günkü eyleme yığınsal bir biçimde katılmaya çağırırız".

PDA'lı Maocular gibi 46 milyonluk ulustan bahseden, savaşlar arasında haklı-haksız diye hiçbir ayrım yapmayan, bunca sorun karşısında suskun kalıp da bu konuda bülbül kesilen bu çağrıyı kimse kaale almadı ve de menşeviklerimiz Paris' teki yığınsallıklarıyla 6 kişi "eylem boyuna" koştular.

Onlar, dünya devriminin bir parçası olarak Türkiye'de devrim için faşist diktatörlüğe karşı savaşımın görevlerini atlıyorlar. Bu yüzden gerçek barış savaşımını baltalıyorlar.

Evet Leninciler savaşa karşıdırlar ama hangi savaşlara? Devrimci savaşlara da mı? Menşevik ihanetin yaygaralarla geçiştirdiği tam da budur.

Lenin ne diyor: "Emperyalist bir savaş, şarlatanların, lâf ebelerinin, küçük burjuvaların duygusal 'sloganlar' ortaya atmasıyla değil, ancak emperyalist savaşı yürüten sınıfın... yerini ... gerçekten devrimci bir sınıfın (proletaryanın) almasıyla emperyalist olmaktan çıkar" (*Proletarya Devrimi ve Dönek Kautsky*, s.133).

Evet bizim dediğimiz de budur.

Yaşasın dünya devrimi!

R.K., Paris

Menşevizmin doğal mantığı

Değerli yoldaşlar,

1979'da parti içerisindeki ideolojik ayrılıklar *İşçinin Sesi* eliyle açığa çıkarılmıştı. Menşevikler sorunlara ideolojik yanıt getirememenin açmazı içerisinde kişileri deşifre ederek ve onlara saldırarak *İşçinin Sesi* hareketini yok edeceklerini sandılar.

Birimlerdeki *İşçinin Sesi* taraftarlarının isim listelerini gün be gün tüm yığın örgütlerinde yayınladılar. Menşevikler bu taktikle hem ortalığı terörize etmek, hem de Lenincileri "teşhir"(!) etmeyi amaçlıyorlardı. Menşeviklerin zorbalıkları bize antreman olmaktan öteye gidemedi ama "teşhirlerin" ne anlama geldiğini yaşadık ve yaşıyoruz.

Menşevizm şimdi daha da olgunlaştı. Son olaylar likidatör menşevizmin mantığının doğal sonucudur.

K.R., Ankara

HABERLER

Bazı büyük gazetelerin faşist cunta yönetimi hakkında yazdıkları

Son sıralarda, İngiltere'de çıkan birçok gazetede, Türkiye'ye ilişkin çeşitli haber-yorum yazıları çıktı. Faşist darbenin yıldönümü yaklaşırken, yalnızca İngiltere'nin değil, tüm batı Avrupa, hatta tümüyle batı basınında ağırlıklı yer tutan bazı İngiliz gazetelerin görüşlerine bir göz atmakta yarar vardır.

Ondokuz Ağustos tarihli *Financial Times* gazetesi "Batı'nın Türkiye'ye Bakışı" adlı yazısında batı hükümetlerinin Türk generallerine, başka herhangi bir ülkede iktidara el koyan NATO subaylarına göstereceklerinden daha fazla ilgi gösterdiklerini belirttikten sonra, şöyle diyor: "Fakat General Evren'in yönettiği rejimin muhasebesinin, ülkenin gereksinim duyduğu yardımların alınabilmesi umutları için giderek artan ölçüde belirleyici olacağı zaman yaklaşıyor".

Yazı devamla, geçen yıl Türkiye'ye yardım kampanyasının başını çeken Almanya'nın 185 milyon dolarlık ve AET'nin 599 milyon dolarlık yardımlarının gecikmesini bu çerçeve içinde değerlendiriyor:

Faşist cuntanın muhasebesindeki "olumlu" noktalar sıralandıktan sonra yazıda şöyle deniyor: "Fakat bu kazanımları vurgulayanlar madalyonun öteki yüzünü görmezlikten gelmemelidirler. Generaller hiçbir muhalefete tahammül etmiyor. Yargı sıkı denetim altında ve avukatlar savunma hakkına konan kısıtlamalardan şikayet ediyorlar. Basının ağzı kapatıldı. Sendika çalışmaları gerçekte tatil edildi. İşkence kullanımı yaygındır ve geçen yıl içinde en azından 20 ölüme yol açmıştır. Bu konuda açlık grevleri olmaktadır ve rejim ancak bugünlerde 90 günlük gözaltı süresini kısaltma eğilimi gösteriyor. Radikal sol kanat konfederasyon DİSK'in 52 lideri de dahil olmak üzere, yaklaşık 900 kişi için idam cezası isteniyor".

Yazı, ince bir uslûpla bütün bunların Türkiye'ye yardım konusunda batı hükümetlerinin elini zorlaştırdığını anlatıyor. Kurucu Meclis sahtekârlığının bu olumsuz görünümü hiçbir şekilde değiştirmediğini de şu sözlerle açıklıyor: "Anayasayı reforma uğratmak için oluşturulan mekanizma, tümüyle yetkisiz seçilmiş bir organ, güven uyandırmıyor".

Yirmibeş Ağustos'ta İngiltere'deki *Financial Times, Sunday Times* gazetelerinin, BBC ve Amerika'daki *Washington Post* gazetesinin Türkiye muhabirliğini yapan Metin Münir'in tutuklanması üzerine *The Guardian* gazetesinde çıkan yazıda şöyle deniyor: "Askeri hükümetin dışarıda yarattığı görünümün bazı yönlerinden memnun olmadığı, ve özellikle Türk basınının ağır sansür altında olduğu bir zamanda BBC Türkçe yayınının Türkler için bir enformasyon kanalı olmasından rahatsız olduğu biliniyor".

Metin Münir'in teknik olarak bir Türkiye vatandaşı olmamasına, Türkçe konuşan bir Kıbrıs vatandaşı olmasına karşın, tutuklandığını, "geniş şekilde dolaştırılan bir terörist bildiriyi rapor etme" suçundan dolayı haftalarca eziyet çekeceğini ve "büyük olasılıkla uzun bir hapis cezasına" çarptırılacağını belirten 30 Ağustos tarihli *Sunday Times* gazetesi de yazısını şöyle bitiriyor:

Avrupa İnsan Hakları Beyannamesi'ni Türkiye'de imzalamış olduğu halde (Türkiye'nin askeri yöneticilerinin), kaldıramadıkları birşey bilgiye dayanan eleştiridir. Gazeteleri kapattılar, yazı işleri müdürlerini tutukladılar, gazetecilerin haklarını barbarca kısıtladılar. Şimdi de, ilk kez bir yabancı muhabire karşı döndüler... Biz ancak yeniden düşünmenin zamanıdır diyebiliriz".

Bu yazılardan sonra, Metin Münir hakkındaki soruşturmadan vazgeçildi!

Faşist cunta yönetiminin "olumlu" noktaları olduğunu belirten bu gazetelerin bile, Türkiye'deki baskı, sansür ve işkenceden açıkça söz etmeleri, Kurucu Meclis'in güven uyandırmadığını söylemeleri vb. faşist cuntanın Avrupa demokratik kamuoyunda ne denli açık düştüğünü gösteriyor.

İŞÇİ MİZAHI

"Yaşasın! ideolojik olarak da yendik"

TKP MK geçen "plenum" toplantısında *İşçinin Sesi*'ni örgütsel olarak yendiğine dair görüş birliğine vardıktan sonra, ideolojik olarak da yenme görevini hedef olarak koymuştu...

Bu hedefe ulaşmak üzere başarılı çalışmalar yapılmış ve sonuçları da bu "plenum"dan sonra açıklanmıştır.

Çok ciddi olarak sürdürülen bu "ideolojik" çalışmanın sonucunda "plenum" ardından okunan bir yazıda, *İşçinin Sesi*'nde şu "sol" sapmalar olduğu görüşüne varıldı:

"1. *İşçinin Sesi* olmak.

"2. Kokuşmuş bir bataklık olmak.

"3. Daha doğrusu, bu bataklıkta vıyaklayan kurbağalar olmak.

"4. Daha da doğrusu, bu bataklıkta dipsiz bir tekneye yelken açan bir kurbağa olmak.

"5. Kokmuş sakız çiğnemek.

"Partimizin, Türkiye Kemalistler Partisi'nin bir yıllık çalışmasının ürünü olan bu açıklama *İşçinin Sesi* gurupçuğunu ideolojik olarak da yendiğimizin resmidir."

(TKP'nin Sesi, 21.8.1981. Tam metni sayfa 19'da okuyabilirsiniz.)

TKP EŞGÜDÜM KOMİTESİ

BİLDİRİ

12 Eylül faşist darbesinden bu yana bir yıl geçti.

Faşist cunta devrimci durumdan karşı devrimle çıkabilmek, derin ekonomik toplumsal bunalımı emperyalizmin ve finans-kapitalin çıkarları doğrultusunda tersinden çözebilmek, böylece rejimi devrimden "kurtarabilmek" amacıyla başa geldi. Devrimci durumu bastırdı. Ancak derin ekonomik toplumsal bunalımı çözme yönünde yaptıklarıyla da, yapamadıklarıyla da ülkemizde yeni ve daha güçlü bir devrimci durumun yolunu döşemekten öteye gidemiyor.

Finans oligarşisinin bunalımı çözme yolu, işçi sınıfına ve geniş emekçi yığınlara karşı, ekonomik, toplumsal ve siyasal şiddet demektir. Bu nedenle, son bir yılda faşist yönetimin ekonomik bunalımı çözme yönündeki önlemleri çok daha yaygın ve yeni hoşnutsuzluk tohumları ekmiştir.

* * *

Faşist cunta devlet tekelci kapitalizmini güçlendirmeye, tüm ekonomiyi faşist merkezi bürokratik denetim altına almaya çalıştı. Vergi yasaları, izlenen ücret, faiz ve taban fiyatı siyasetleri hep bu doğrultudadır.

İçerde tüm ekonomiyi merkezi denetim altına almaya çalışan cunta, dışarda da, aynı çabanın başka halklara karşı uzantısı olan emperyalistleşmeye yönelik siyaset izledi. Dış yatırım yapan tekellere verilen destek bunun en belirgin göstergesidir. Kıbrıs konusunda yürütülen pazarlık, Arap ve bazı Afrika ülkeleriyle girilen ikiyüzlü ilişkiler, Yunanistan ve İsrail ile rekabet de aynı doğrultudadır. Azılı anti-komünist faşist cuntanın sosyalist ülkelere sataşmamasının ana nedeni ise, yaşayan sosyalizmin her alanda büyük bir güç ve etkiye sahip olmasıdır.

Türkiye gibi, kapitalizmin yapısal bunalım içinde olduğu bir ülkede, ekonomiyi merkezi bürokratik denetim altına alarak ve dışarıya açılarak rejimi kurtarmaya girişmek için tekelci burjuvazi öncelikle devletini halka karşı güçlendirmek zorundadır. Faşist diktatörlük burjuvazinin bu "zorunluluğunun" yansımasıdır.

Bu "zorunluluğu" en iyi gören finans-kapital gurubunun önderliğinde kurulan faşist diktatörlük, burjuvaziyi bile genel çıkarı doğrultusunda disipline almak için, tüm siyasal partileri kapattı ve zaten halkın istemlerini yansıtmadığı halde, parlamentoyu kaldırdı. Yasama, yürütme ve yargı yetkilerini tek merkezde topladı. Halkı bu merkeze bağlı örgütlemeye, örneğin Türk-İş'i buraya bağlamaya çalışıyor. En önemli baskı aracı olan orduyu da doğrudan denetleyen bu merkez, halka yoğun baskı ve terör uyguluyor.

Yüz binlerce devrimcinin tutuklu olduğu, işkenceler, idamlar, özellikle Kürt köylerine düzenlenen baskınlar, demokratik yığın örgütleri ve sendikalar üzerindeki baskı-

Tanklarla gelen devrimle gidecektir!

İŞÇİNİN SESİ

lar artık Avrupa kamuoyunun bile bildiği gerçeklerdir. Son olarak, binlerce kişi TKP üyesi oldukları gerekçesiyle tutuklandı. Ancak, baskı ve terör cuntanın beklediği sonucu vermiyor. Hapishaneler demokratik savaşım odağı oldu, hapistekilerle dayanışma ise cunta için ulusal ve uluslararası skandal boyutlarına ulaştı.

Baskı ve terör ne denli yoğun olursa olsun, azınlık eliyle koca bir çoğunluğa karşı uygulanmaktadır. Tek başına kullanılırsa, sonuç vermeyen, hatta geri tepen bir silahtır. Bu nedenle faşist diktatörlük baskı ve terör yanısıra, ideolojik beyin yıkama ve demagojiyi de yoğun olarak kullanıyor.

Türkiye'de bugün yaşamın her alanında, insanların Atatürkçülükle beyinleri yıkanmak isteniyor. Basın, radyo, televizyon Atatürk'le doldu ve hepten can sıkıcı oldu. Yemek kitapları Atatürk'ün sevdiği yemekler, ev dergileri Atatürk'ün oturduğu evler diye çıkıyor. Dükkânlar, para darlığı yüzünden satış yapamayınca Atatürk onuruna indirimli satış yapıyor.

Şimdi okullara zorunlu din dersleri konmasını Atatürkçülüğe aykırı bulanlar var. Oysa partimizin II. Konferans kararlarında da belirtildiği gibi, ikiyüzlülük, çıkarları gerektirdiğinde İslamcılığı kullanmak Atatürkçülüğün önemli özelliklerindendir. Arap ülkelerine hoş görünme "gerekliliği", bugün bu özelliği gündemde tutuyor.

Yalnız İslamcılık değil, Osmanlıcılık ve Türkçülük de kullanılıyor. Yüzyıllar öncesi gerçekleşmiş fetihlerin yıldönümleri kutlanıyor. Gazetelerde, Libya kendini Osmanlı Devleti'nin parçası sayıyor yollu haberler çıkıyor. Öte yandan milli marşın sözleriyle, hergün defalarca Türkçülük propaganda ediliyor.

Ne var ki, faşist diktatörlüğün ideolojik saldırıları da amacına ulaşmamıştır. Finans-kapital, batıda olduğu gibi, yığınların önemli bir kesimine temel çıkarlarını geçici olarak unutturabilecek ekonomik güce sahip değildir. Konferans kararlarımızda da belirtildiği gibi, faşist diktatörlük tekeldışı burjuvazi dışındaki tüm kesimlerden yalnızca almak ve uzun süre almak zorundadır. Genel çıkarın gerektirdiği alanlarda ve zamanlarda tekeldışı burjuvaziye de "vurmaktadır" ancak bu, onun iktidar blokunun tekeldışı burjuvaziyle sınırlı olduğu gerçeğini değiştirmiyor. Bu durum onun ideolojik propagandasını etkisizleştirmekte ve onu daha çok demagoji, aldatmaca, yalan yoluyla zaman kazanmaya itmektedir.

Demokrasiye dönüş konusunda söylenenler ve Kurucu Meclis sahtekârlığı bunun en güzel örneğidir. Cunta 12 Eylül öncesinde, burjuva siyaset adamlarının beceriksizliği yüzünden "demokrasi"nin(!) işlemediğini söylüyor. Ama o siyaset adamlarının şimdilik siyaset sahnesine çıkmasını yasakladığı halde, kendisi göstermelik bir halk oylamasına bile başvurmaktan korkarak, ortaya Kurucu Meclis sahtekârlığını sürdü. Bu çok açık gösteriyor ki, cuntanın asıl korkusu halktandır. Ortaya sürülen tüm öteki gerekçeler bu korkuyu gizlemeye ve aynı zamanda halkı aldatmaya yönelik demagojilerdir.

MHP davası da aynı tür bir demagojidir. Kendisi "anayasal düzeni", zor yoluyla, çoktan değiştirmiş olan ve devleti sayılı kişiden oluşan bir cunta eliyle yöneten bir faşist yönetim, faşist MHP'yi, anayasal düzeni değiştirmek ve devleti tek kişi tarafından yönetmek istediği için suçluyor. Bununla, en başta, halkın MHP'ye yönelik yaygın anti-faşist duyguları sömürülerek, cuntanın kendi faşist yüzü gizlenmek isteniyor. Öte yandan, dava bir propaganda platformuna dönüştürülerek, MHP'nin 12 Eylül öncesi kazanamadığı yığın desteği, acaba şimdi yaratılabilir mi diye kamuoyu yoklanıyor.

Bu demagojinin tutabilmesi için ne gerekiyorsa, davanın sonuçları da kuşkusuz o yönde çıkacaktır. Ancak, faşist diktatörlük, Türkeş'i idam etse bile, halkı aldatmada başarılı olamayacaktır. Hitler de iktidara geldikten sonra, bunda büyük payı olan SA'ların tüm yönetim kadrosunu, ordu eliyle düzenlediği bir baskınla, bir gecede kurşuna dizdirmiştir. Türkiye'deki faşist cuntanın MHP davasıyla amaçladığı, tarihin çoktan açığa çıkardığı bir demagojidir.

* * *

Halkımız 12 yıllık devrimci durumdan önemli deneyimle, siyasal yanaşımlarda nitelik sıçramasıyla çıkmıştır. Türkiye ne 1950'lerin, ne 1960'ların Türkiyesidir.

Bugün devrimci savaşlara öncülük etmiş, toplumsal gelişmeye damgasını vurabileceğini kanıtlamış, güçlü bir işçi sınıfı vardır. Bu sınıf, yenilgiden çıkardığı dersleri de deneyimine katarak güç topluyor, bilincini pekiştiriyor, yeni devrimci savaşlara hazırlanıyor.

Öte yandan, Türkiye'nin tarihinde halk en geniş kazanımları işçi sınıfının öncülüğünde, devrimci savaşlara katılarak elde etmiştir. Bugün bütün bu kazanımlar budandı, ancak geçmişteki deneyim, halkın kafasından kazınamayacak en önemli kazanımdır. Halkımız işçi sınıfının öncülüğünü yaşadı ve unutmuyor.

Bugün yine tüm burjuva kesimler, işbölümü içinde yığınları şaşırtmak için uğraşıyor. Ya doğrudan cunta övgüsüyle, ya da göstermelik izinli muhalefetle yığınların bilincini bulandırmaya çalışıyor. Bu işbölümü içinde, tekeldışı burjuvazinin sözcülüğünü yapan sosyal demokrasinin yine özel bir yeri vardır. Devrimci durum boyunca izlediği siyasetle yığınları pasifleştiren ve faşist diktatörlüğün yollarını döşeyen sosyal demokrasi, aynı işlevini bu kez faşist cuntanın olmayan "yasallığına" sıkışan, göstermelik muhalefetiyle sürdürdü.

Haksız yere akan bunca kana, yanan bunca cana karşın, Ecevit, işkence iddialarını doğrulayan ama cuntayı aklayıp(!) polis müdürlerini suçlayan bir "muhalefet" yürüttü. Kürt ulusunun varlığından söz ettiği için Şerafettin Elçi'nin tutuklanmasına karşı ses çıkarmayarak CHP, bir örgüt olarak bile kişiliksizliğini çok güzel kanıtladı. Cuntaya karşı "muhalefet"ini Atatürkçülük çerçevesinde yürüterek, sosyal demokrasi, faşist diktatörlüğün ideolojik saldırılarında da en aktif görevi aldı.

Öte yandan sağlı "sol"lu oportünistler de, burjuvazinin bilinç bulandırma çabalarına yardım ediyorlar. Menşeviklerin izlediği cunta kuyrukçusu, utanç verici siyaset ve özellikle öğrenci kökenli "sol"ların tuttuğu yol, burjuvaziye yardım noktasında birleşmiştir.

Ancak, ülkemizde ekonomik toplumsal bunalım ve geçmiş devrimci durumun izleri öyle derindir ki, tüm bu çabalar başarılı olamayacak, faşist diktatörlük 12 Eylül öncesini de beraberinde götürerek yıkılacaktır. Cellatların döktükleri kan denizinin ufkundan, sosyalizmin kızıl güneşi doğacaktır.

Kahrolsun faşist diktatörlük!

Yaşasın devrimin öncüsü işçi sınıfı!

Yaşasın devrim!

TKP Eşgüdüm Komitesi
Üst Bürosu
6 Eylül 1981

Oniki Eylül'ün birinci yılında faşizme karşı eylem birliği

Selim Gür

Faşist darbeden bu yana bir yıl geçti. Bu bir yılın dökümü, ekonomik, toplumsal bunalımın sürmesi, her alanda halka karşı baskı ve şiddetin artması, faşist cuntanın gerçek yüzünü saklamak için sarıldığı kılıfların iflas etmesi, halk yığınlarında artan hoşnutsuzluk ve Avrupa demokratik kamuoyunda Türkiye'deki faşist diktatörlüğe karşı tepkinin yoğunlaşmasıdır.

Bu koşullarda yurt dışındaki anti-faşist güçlerin savaşımı, hem Türkiye'deki anti-faşist savaşıma destek, hem cuntanın yurt dışında sergilenmesini daha da hızlandırmak açısından büyük öneme sahiptir. 12 Eylül'ün yıldönümünde Federal Almanya'da yapılacak olan anti-faşist gösterilerin önemi buradan kaynaklanıyor.

Bir ayı aşkın bir süredir Almanya'da 12 Eylül'ün birinci yılında yapılacak eylemlerle ilgili anti-faşist eylem birliği toplantıları yapılıyor. Bu toplantılardaki gelişmeleri, siyasal hareketlerin tavırlarını, gelinen noktayı ana hatlarıyla değerlendirmekte yarar vardır.

Oniki Eylül 1981 günü faşist cuntaya karşı ortak yürüyüş yapılmasını görüşmek için KOMKAR toplantı çağrısı yaptı. Arkasından *Dev Yol* aynı amaçla, aynı gün ayrı bir toplantı yapılması için çağrıda bulundu.

Birinci toplantılar:

KOMKAR'ın çağrısıyla ilk eylem birliği toplantısı Düsseldorf'da yapıldı. Bu toplantıya *İşçinin Sesi,* DUD-DAK, FİDEF, *Devrimci İşçi (Dev-Yol), Tekoşin,* AKSA, *Dev-Sol, Emeğin Birliği,* SGB, Disk 7. Bölge Temsilcisi katıldı. TÖB-DER adına Gültekin Gazioğlu toplantıya bir mesaj gönderip, eylem birliğini desteklediklerini, ilgili iç sorunları çözümlenince, TÖB-DER'in toplantılara katılacağını belirtti. DİSK'in, ortak komite çalışmalarını sonuçlandıramadığı için toplantıya katılamadığı açıklandı. TİP, bu tür eylem birliklerinin yararlı olmadığını, partiler düzeyinde ilkeli eylem birliklerinden yana olduğunu belirtti. TSİP de benzer gerekçeyle katılmadı.

Toplantıda *Dev-Yol* bu eylem birliğinin faşist cuntaya karşı olma ortak temelinde daha geniş siyasi güçleri kapsaması gerektiğini söyleyerek, *Halkın Kurtuluşu,* PKK gibi örgütlere de çağrı yapılması gerektiğini savundu. FİDEF sözcüsü bu tür eylemlerin planlanmasını destekledikleri-

ni, toplantı sonuçlarını yönetim organlarına götüreceğini, sonucu bildireçeğini belirterek, "eylemin yapılmasından yanayız, ancak cuntaya faşist diyen bir platforma kesinlikle imza atamayız" dedi. Söz alan öteki konuşmacıların çoğunluğu, *Halkın Kurtuluşu* gibi anti-Sovyetik akımlarla eylem birliğine karşı olduklarını açıkladılar.

İşçinin Sesi adına toplantıya katılan temsilcilerimiz iki kez söz alarak özetle şu görüşleri savundular:

"Faşist cuntaya karşı eylem birliğinde, faşizme karşı savaşma yeteneğine sahip olmak temeldir. Bunun yanısıra, işçi sınıfının çıkarlarına uygun düştüğü ölçüde, faşist diktatörlüğe karşı olan her siyasal akımla eylem birliği yaparız. Gerçek anti-faşistler Atatürkçülüğe karşı da savaşım vermelidirler. TKP menşevik kanadı Atatürkçülüğü, Kemalciliği savunuyor. Bu anlayışla faşizme karşı tutarlı savaşım verilemez.

"Anti-faşist eylem birliği yapılabilecek güçleri belirlerken, anti-Sovyetizm ölçütünü özel olarak öne çıkarmak yanlıştır. Görünüşte ne olursa olsun, özde komünistlerin dışında tüm siyasal akımlar, şu ya da bu ölçüde anti-Sovyetiktir. Birlikte savaşılabilecek akımları belirlerken, böyle bir ölçüt yerine, ülkenin içinde bulunduğu koşulların belirlediği hedefler için çalışmayı ölçüt almak, tek bilimsel, tek devrimci yanaşımdır."

İşçinin Sesi'nden sonra tekrar söz alan bazı temsilciler de anti-Sovyet akımlarla eylem birliği yapılabileceğini belirttiler. Toplantı, bu sorunu bir dahaki toplantıda karara bağlamak üzere dağıldı.

Dev-Yol'un çağırdığı öteki toplantı, yukarıdaki toplantıyla aynı gün, örgütlerin gönderdiği ikinci temsilcilerle yapılıyordu. Bu toplantıya *Dev-Yol*'un çağrısıyla, birinci toplantıdaki örgüt temsilcilerinin yanısıra, HK, ATİF, *Kurtuluş, Partizan* (iki ayrı kanadı da), *Halkın Yolu,* DGB, *Rızgari* gibi hareketler de katıldı.

Halkın Kurtuluşu, Partizan, Halkın Yolu, vb. eylemde anti-Sovyet propaganda-ajitasyonu savundular. Biz ve öteki birçok örgüt buna karşı çıktık. Tartışmalardan sonra bu toplantı sonuçsuz dağıldı. *Halkın Kurtuluşu* ve FİDEF ayrı eylem birliği çağrısı yapacaklarını duyurdular. Daha sonra FİDEF bu çağrıyı kendisine yakın bulduğu hareketlere yaptı.

İkinci toplantılar:

KOMKAR'ın çağrısıyla yapılan toplantı *İşçinin Sesi*'ni savunan Köln TİDB derneğinde yapıldığından olsa gerek, toplantıların ikincisine, birinci toplantıya katılanların dışında *Kurtuluş* da katıldı. FİDEF genel başkanı, telefonla, işlerinin çokluğu nedeniyle(!) toplantıya katılamayacaklarını, ancak toplantı sonuçlarının bildirilmesini istediklerini belirtti.

Toplantıda anti-Sovyet akımlarla eylem birliğinin zorlukları tartışıldı, ama sonunda 12 Eylül eyleminin somut hedefiyle bağdaşmayan "sosyal emperyalist, sosyal faşist" belgilerini atmamaları koşuluyla bu akımlarla ortak yürüyüş yapılabileceği kabul edildi.

"Türkei Komite"nin *(Dev-Yol)* çağrısıyla yapılan ikinci toplantıya da hemen hemen herkes katıldı. Ayrıca Alman Troçkist örgütler de katıldılar. Toplantı bunlar tarafından yönetildi ve "propaganda-ajitasyon özgürlüğü"yle ilgili tartışmayla geçti. FİDEF sözcüsü, "uluslararası hareket faşist terimini kullanmıyor. Biz bu durumda faşist cunta diyemeyiz, bu yanlıştır. Ancak biz cuntaya faşist diyenlerle yürüyebiliriz" dedi. Toplantı, propaganda-ajitasyon özgürlüğü konusunda bir dahaki toplantıda karar almak üzere dağıldı.

Üçüncü toplantılar

Dev-Yol'un çağırdığı toplantıların üçüncüsünde, *Halkın Kurtuluşu* ve benzeri örgütler, 12 Eylül eyleminin somut hedefiyle bağlı olmayan, anti-Sovyet belgileri atmakta ısrar ettiler. Bu durumda, *İşçinin Sesi*, KOMKAR, DUD-DAK, *Kurtuluş, Emeğin Birliği, Tekoşin,* SGB toplantıdan ayrıldılar. *Dev-Yol, Halkın Kurtuluşu* birlikte tavır aldılar. Bu aşamada TKP menşevik kanadı, TİP merkezciler, TSİP, KKDK ve *Gazıya Welat (Özgürlük Yolu*'ndan ayrılanlar) Dortmund'da ayrı yürüyüş yapmak için Duisburg'da toplantıya başladılar.

İşçinin Sesi, KOMKAR, DUD-DAK, *Tekoşin, Emeğin Birliği,* SGB 15 Ağustos'da TİDB'de bir ortak toplantı yaparak, 12 Eylül eylemiyle ilgili şu kararları aldılar:

— Oniki Eylül'de Köln'de Almanya çapında merkezi, ortak yürüyüş yapılması

— Ortak afiş çıkarılması;

— Ortak bildiri çıkarılması (Bildiri metni tartışılıp kabul edildi).

— Yürüyüş kortejinde örgütlerin yerinin kura çekilerek saptanması (Kura çekilip yürüyüş sırası belirlendi).

— Afişe örgüt isimlerinin yürüyüş kortejindeki sıraya göre yazılması.

Bu kararların yanısıra, bu eylemde birlikte olunulabilecek öteki devrimci hareketlerin eylem birliğine çekilmesi için ısrarlı çaba sarfedilmesi de kararlaştırıldı. Yürüyüşle ilgili yasal başvurular ve işlemler tamamlandı.

Menşeviklerin organizatörlüğünde Duisburg'da bir araya gelen TİP merkezciler, TSİP, KKDK, *Gaziye Welat*'ın toplantısında anlaşmazlık çıktı. Dortmund'da yapacakları yürüyüş için çıkaracakları ortak bildiri metninde, menşevikler "Türkiye Kürdistanı" teriminin geçmesini kabul etmeyince, KKDK ile anlaşmazlığa düştüler. Aralarında tartışma sürüyor. Aynı bildiri metninde cuntaya faşist denip denmemesi konusunda da tartışma çıktı. TİP merkezciler "cuntaya faşist denmese de olur" diyerek geri çark edip menşeviklerle uzlaştılar. Bu "bağlaşıklığın" nasıl sonuçlanacağını önümüzdeki günler gösterecek.

Dev-Yol, Halkın Kurtuluşu, Partizan, DGB, *Rızgari,* vb.leri 12 Eylül'de Duisburg' da ortak yürüyüş yapma çalışmalarını sürdürüyorlar.

Kurtuluş, üç yürüyüşe de katılmayacağını açıklayıp, eylemsizlik kararı aldı. Böylece 12 Eylül sonrası "askeri diktatörlük altında eylemsizlik" tutumlarına sadık kalıyorlar.

Halkın Kurtuluşu'nun somut eylem hedefiyle bağlı olmayan "sosyal faşist, sosyal emperyalist" belgilerini belirleyici ölçüt olarak öne çıkarması, *Dev-Yol*'un da bunu desteklemesi, hem de 12 Eylül'ün yıldönümü gibi önemli bir günde, faşist diktatörlüğe karşı savaşı baltalamaktan başka bir anlam taşımaz. Anti-faşist eylem birliğinde anti-Sovyetizmi ölçüt almak, anti-Sovyet akımlarla eylem birliği yapılmaz anlayışı ne denli zararlıysa, bu tavır da o denli anti bilimsel ve Türkiye devriminin çıkarlarına temelden zararlıdır.

Öte yandan, TİP, TSİP gibi hareketlerin, cuntaya faşist demelerine karşın, 12 Eylül yürüyüşüne karşı takındıkları tavır TKP oportünist yönetiminin dümen suyunda seyretmek oluyor. TİP merkezciler, TKP oportünist kanadıyla uzlaşmak için dün söyledikleri doğruyu bugün geri çekiyorlar.

KKDK ise şovenist ve faşist cunta kuyrukçusu TKP oportünist kanadının kuyruğuna takılarak, Kürt halkına da zarar veriyor.

TKP Leninci güçleri, faşist diktatörlüğe karşı savaşan tüm güçlerle omuz omuza olmak için aralıksız çalışma yürütecektir.

ÇAĞRI

Yurt dışındaki işçiler, öğrenciler, devrimciler, komünistler olarak ülkemizdeki faşist diktatörlüğü uluslararası kamuoyunda sergilemek, işçi sınıfımızın ve halkımızın faşizme karşı savaşımına omuz vermek görevimizdir.

Faşist diktatörlüğün birinci yıldönümünde *İşçinin Sesi, İşçi Gerçeği, Birlik Yolu,* DUD-DAK, KOMKAR ve *Tekoşin*'in Federal Almanya'nın Köln şehrinde ortaklaşa düzenledikleri gösteriye katılalım, faşizme karşı gür sesimizi yükseltelim.

Yer: Köln, Ebert Platz *İşçinin Sesi*

Gün: 12 Eylül 1981 Saat: 12.00

Konuşmacılar: Manfred Coppik (MdB)

Zeki Adsız (DİSK 10. Bölge Temsilcisi)

AÇIKLAMA

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi Plenumu toplandı. ... gerici askersel diktatörlüğe karşı savaşımın ivedi görevlerini saptadı. Partinin bugün karşı karşıya bulunduğu ağır terör ve gizlilik koşullarında kadroları koruma önlemlerini gözden geçirdi. Gündemdeki tüm sorunlara ilişkin kararlar oybirliğiyle onaylandı.

Merkez Komitesi'nin derin gizlilik ve yoğun tutuklamalar altında Plenumunu toplaması anti-komünist saldırıya, Türkiye işçi sınıfının devrimci yanıtıdır. Merkez Komitesi'nin Leninci birliği her zamankinden daha çok güçlendi. Plenum, parti sıralarında birliğin daha da pekişmesini, parti üyelerinin devrimci iyimserlikle gözlerini geriye değil, ileriye çevirmelerini sağlayacaktır.

Plenum, partimizin ...layan tüm ...lara karşın ileriye doğru yeni ve güçlü bir atılım yapabileceğini vurguladı. Parti yönetimini güçlendirdi.

Plenum Türkiye Komünist Partisi'nin bu zor koşullarda da Kongre toplayabileceğini kanıtladı. Politbüro'yu 5. Kongre hazırlıklarını tamamlamakla görevlendirdi.

MK Plenumu dünyanın yaşadığı çok güç bir dönemde toplandı. İnsanlık "barış mı, savaş mı?" sorunuyla yüzyüzedir. Barış ve silahsızlanma için savaşımın başını, Sovyetler Birliği, sosyalist ülkeler topluluğu çekiyor. Merkez Komitesi Plenumu SBKP'nin 26. Kongresi'nin somut barış önerilerinin Türkiye halkının çıkarlarını da yansıttığını açıkladı. Bunun karşısında, nükleer silahlanmaya hız veren emperyalizm, özellikle yeni atom roketleri, nötron bombası üretimine geçen Amerikan emperyalistleri, Reagan... insanlığı yok edecektir. Türkiye de bunun dışında kalmayacaktır. Halkımız, ... NATO'ya bağımlılığın yükünü acı bir biçimde ödüyor. İşsizlik, yoksulluk, zorbalık, en başta ABD emperyalizmine bağımlılığın, NATO'culuğun sonuçlarıdır.

Barış için savaşım, genel ulusal çıkarlar için savaşımla, demokrasi ve toplumsal ilerleme için savaşımla sıkı sıkıya bağlıdır. Plenum en geniş çevreleri barış hareketine kazanma görevini, partinin önüne koydu.

MK Plenumu, gerici askersel diktatörlüğün, ilerici güçler üzerindeki baskısını olağanüstü sertleştirdiği koşullarda toplandı. Bir yıla yakın süre içinde, cunta hiçbir ulusal sorunu çözemedi. Egemen güçlerin bunalımından süngü gücüyle de çıkamadıkları her geçen gün açıklığa kavuşuyor. Cuntanın tutumu temel doğrultusu bakımından emperyalizmin ve işbirlikçi burjuvazinin çıkarlarını yansıtıyor.

Bu politika bir yandan milyonlarca emekçi için, orta katmanlar, tekelci olmayan kapitalistler için ağır sonuçlar doğuruyor. Öte yandan bu politika yerli yabancı tekellere büyük vurgunlar sağlıyor. Cunta içindeki ve dışındaki en gerici, en militarist ve Amerikancı ögelerin konumlarını güçlendiriyor.

Ekonomik bunalım sürüyor. Emperyalistlerin, başta ABD'nin ülkemiz üstündeki baskıları daha da artıyor. NATO'nun yeni gerginlik stratejisi temelinde topraklarımızı Amerikan çevik kuvvetleri için kullanma yönünde dayatmalar sürüyor. Emperyalizmin ve en gerici, işbirlikçi tekelci çevrelerin kışkırttığı terörizm kuşkusuz bugün geniş ölçüde önlenmiş bulunuyor. Ne ki, cunta ilerici güçler üstündeki baskıları giderek yoğunlaştırıyor. Bu güçlere karşı işkence, yığınsal tutuklamalar, faşizme özgü yöntemler kullanıyor.

MK Plenumu Türkiye İşçi Partisi, Türkiye Sosyalist İşçi Partisi gibi işçi partilerine, Cumhuriyet Halk Partisi, Kürt Demokrat örgütlerine, DİSK TÖB-DER, Köy-Koop gibi işçi, köylü ve öğretmen örgütlerine, İGD, Genç Öncü ve İKD gibi gençlik ve kadın örgütlerine yönelik saldırıları sert bir biçimde kınadı. Bu yurtsever örgütlerin ve partilerin terörizmle hiçbir ilgisi olmadığını kamuoyu iyi biliyor.

Plenum, cuntanın çağırdığı sözde Kurucu Meclis'in demokratik bir meclis olmadığını saptadı. Cunta, gerçekte kurduğu gerici diktatörlüğü sözde "yasallaştırmak", parlamenter bir örtüyle gizlemek çabasındadır.

Emperyalistlerin ve işbirlikçi tekelci burjuvazinin dayatmaları cunta ve çevresinde ayrılıklar yaratıyor. Cuntanın en gerici ögeleri, onların destekçileri, ülkemizi Amerikan emperyalizminin güdümünde serüvenlere itmek istiyor. Gerici çevreler anti-komünizmi, anti-Sovyetizmi yoğunlaştırıyor. Bir avuç tekelci vurguncunun çıkarları adına, halkımızın derin yoksulluğunu koyulaştırmak yönünde çabalarını artırıyor. Binlerce yurttaşımızın kanına giren ve ülkeyi faşizmin karanlığında boğmak için erki ele geçirmeye yeltenen MHP, gerici basında savunuluyor. Kimi konularda cunta ve çevresindeki belirli kesimler ABD emperyalizminin, işbirlikçi tekellerin dayatmalarını tümüyle uygulamıyor. Gericilikle liberal burjuvazi arasında sallantılı bir tutum izliyor. Bu durum cuntanın çelişkili, dengesiz politikasında yansıyor.

Askersel diktatörlük koşullarında savaşımdan bir gün bile geri durmayan Türkiye Komünist Partisi, gericiliğin yeni bir saldırısına uğradı. Plenum, partinin uygulamalarında görülen eksikleri ve yanlışları ele aldı, eleştirdi. Bunları ortadan kaldırma yollarını belirledi.

Parti örgütlerimiz yaralar aldı. İllegal çalışma ilkelerini her zaman eksiksiz uygulamamak, polisin saldırısını kolaylaştırdı. Partimize saldıran sol oportünist *İşçinin Sesi* gurubu da tutuklamalara ortam hazırladı. Bu gurubun başındakiler öteden beri parti gizliliğini açığa vurarak, partiye hıyanet etti.

Binlerce ilerici insana ağır işkenceler altında TKP üyeliği kabul ettirilmek isteniyor. Kaba anti-komünist kışkırtmalarla yurtseverler faşist nitelikli 141. ve 142. maddelere göre yargılanmak isteniyor. Burjuva basınına sızdırılan çoğu kez yalana dayalı haberler, yalnızca parti üyelerini şaşırtmak ve inançlarını sarsmak amacını güdüyor. Ne ki, cunta, TKP'ye karşı giriştiği saldırıda amacına ulaşamamıştır. Partinin yönetici kadrolarını ve sağlam çekirdeğini yok edememiştir. TKP gericiliğin en barbarca saldırısına karşın yaşıyor. Hiçbir güç Türkiye proletaryasına canıyla, kanıyla bağlı Türkiye Komünist Partisi'ni yok edemez. Hiçbir güç, ulusal çıkarların en tutarlı savunucusu TKP'yi çökertemez.

MK Plenumu, tüm ulusal demokratik güçlerin birleşmesiyle cunta rejimine son verilebileceğini vurguladı. Ulusal demokratik, geçici, devrimci bir hükümet kurmanın, devleti demokratikleştirmenin anti-emperyalist, anti-tekelci dönüşümleri gerçekleştirme zorunluluğunu belirtti. Demokratik kurucu meclis için seçimlere böyle bir hükümetle gidilebileceğini açıkladı.

Plenum, tüm parti kadrolarının dikkatini herşeyden önce, anti-emperyalist, anti-faşist, anti-tekelci, anti-şovenist güçlerin tek cephesini gerçekleştirmek sorununa çevirdi. İşçi sınıfımızın, emekçilerin, tüm halkımızın önünde duran ertelenmez temel görev, en geniş ulusal ve demokratik güçleri birleştirmektir. Daha bugünden emperyalist baskılara, tekellerin amansız sömürüsüne, cuntanın baskılarına karşı demokrasi, barış ve toplumsal ilerleme uğrunda savaşmaya yetenekli, önemli güç ortaya çıkıyor. Yığınlarda

MENŞEVİK "PLENUM"

12 Eylül devirmesi karşısında desteğin yerini ikircim, ikircimin yerini hoşnutsuzluk alıyor. Plenum, cuntanın demokratik hak ve özgürlüklere yönelik saldırısına karşı koymakta ikircim gösteren çevrelere uyarıda bulundu.

Öte yandan bugünkü askersel diktatörlüğü faşist olarak niteleyen, ya da cunta içinde ve çevresindeki çelişkilerden yararlanmayı yadsıyan, bu çelişkileri önemsiz sayan görüşleri de eleştirdi. Bugün cunta karşısında tutarlı tutum alan Atatürkçü güçlerle, reformist çevrelerle, dinsel anti-emperyalist kesimlerle eylem birliği olanakları vardır. Kürt ulusal hareketinin belirli bölümlerini eylem birliğine kazanmak olanaklıdır. Plenum cephe sorunlarını ele alırken, partimizin Kemalizm, ordu ve dinsel çevreler üstüne görüşlerini geliştirdi. Yurtsever subaylarla halk hareketinin bağlaşmasının önemini vurguladı. Plenum, özellikle işçi partileriyle eylem birliğini güçlendirme ve politik birlik perspektifinde kalıcılaştırma istemini belirtti. DİSK ve Türk-İş üyeleri arasında birlik, sendikal hareketin gündeminde baş yeri alıyor. Anti-emperyalist, demokratik, geniş bir gençlik hareketi yaratma görevi, özveriyle direnen ilerici gençlerin önünde duruyor. TKP, ABD' nin çevik kuvvet planını, NATO'nun roket politikasını boşa çıkartmak, NATO'dan çıkmak, topraklarımızdaki atom yığınaklarını, emperyalist saldırı üslerini kaldırmak isteyen savaşçılara destek veriyor. TKP, bir avuç işbirlikçi tekelin birbiriyle kaynaşan yerli-yabancı endüstri ve banka sermayesinin tüm devlete sınırsız egemen olmasını önlemek, emekçilerin yaşam koşullarını iyileştirmek için savaşanlarla omuz omuzadır.

Cuntanın ilerici güçler üstündeki baskılarını geriletmek, kapatılan sendikaların açılması, faşizme karşı tüm politik partilerin üstündeki yasakların kaldırılması, yurtsever, demokrat tutukluların serbest bırakılması, gerçek bir demokrasi için savaşan herkese TKP elini uzatıyor. Onlarla birlikte savaşıyor.

MK Plenumu partinin durumunu inceledi. Herşeyden önce örgüt ve kadroları korumak, yeni koşullara uygun savaş araçlarını, biçimlerini, yöntemlerini geliştirmek için gereken önlemleri aldı. Parti yaşamından sol sekterliğin tüm izlerini silmek, komünistlerin yığınlar arasındaki çalışma stilini düzeltmek, yığınların olduğu her yerde, en gerici yığın örgütlerinde bile çalışmak, buralarda yığınları örgütlemek için atılması gereken adımlar saptandı. İlkesel ama esnek ve ayrımlı bir politika, en geniş bağlaşıklık sistemi, yığınlar arasında doğal bir kaynaşma stili, örgüt ve kadroların korunması, tartışmaların ağırlık noktalarını oluşturdu. Plenum tüm propaganda-ajitasyon organlarımızı, MK'nın bu çizgisini daha da ... daha aktif biçimde yığınlara, kadrolara benimsetmekle görevlendirdi.

TKP MK Plenumu zindanlarda, işkence altında, partimizin, Türkiye işçi sınıfının onurunu dimdik ayakta tutan yoldaşlarımızı, komünist partisi üyeliğiyle suçlanan binlerce yurtsever ilerici dostlarımızı ateşli komünist duygularla selamladı. Halkımızın bu en yiğit evlatlarıyla dayanışma içinde olan tüm kardeş komünist partilerine, tüm uluslararası ilerici güçlere teşekkürlerini iletti.

TKP MK Plenumu dünya komünist hareketinin Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkeleri temelinde birliğini savundu. Kardeş komünist ve işçi partilerinin genel bir forumunun toplanmasının uluslararası gelişmelerin bugünkü evresinde taşıdığı büyük önemi bir kez daha vurguladı.

TKP MK, 12 Ağustos 1981
(TKP'nin Sesi radyosundan alınmıştır.)

Tarih bir kere yazılır

TKP'nin sahte Merkez Komitesi son günlerde, radyo yayınlarında TKP'nin tarihine değiniyor.

TKP tarihini öğrenmek isteyen ya F. Tevetoğlu gibi anti-komünistin, ya Sayılgan gibi provokatörün, ya da Bilen gibi 1001 gece masal yazarının söylediklerine bakmak zorundadır. Belgeye dayalı olarak yapılmış araştırma çok kısıtlıdır. Nedeni, belgelerin saklı tutulmasıdır. Bu yüzden anti-komünistler, masalcılar rahatça at oynatabiliyor, tarihi diledikleri gibi çarpıtabiliyorlar.

Radyo, parti tarihinden söz ederken, nedense hep "Ulusal Kurtuluş Savaşı" döneminden konuşuyor. Sonrasına, ancak birkaç kişiye küfredebilmek için değiniyor, es geçiyor. Kemalci burjuvazinin, ordunun, emperyalizme karşı halkın çıkarları için savaş verdiğini, TKP'nin Kemal'i bu yüzden desteklediğini söylüyor ve bununla, Kemalciliği kendine bayrak edinen "askeri cunta"ya karşı bugünkü tavırları arasında paralellik kuruyor.

"TKP'nin Sesi"nin 16.8.1981 günkü yayınında, II. Kongre üzerine bir yazı yayınlandı. Yazıda şöyle deniyor:

"*Yeni Hayat* dergisinde yayınlanan bu bildiride şöyle deniyordu: 'Halihazırdaki Millet Meclisi hükümeti emperyalizme, istilacılara karşı mücadeleyi sürdürdükçe Sovyetler'le dostluğa devam ettikçe, iç politikada halkın, işçilerin, köylülerin menfaatlerini korumaya hazır olduğunu ispat ettikçe TKP bu hükümeti desteklemeye hazırdır'.

"Ayrıca Türkiye burjuvazisinin emperyalizme karşı mücadelesinin objektif olarak devrimci savaşın, proletaryanın, Türkiye emekçilerinin çıkarlarına uygun düştüğü belirtiliyordu. (...)

"12 Eylül 1922'de Ankara hükümeti TKP'yi yasakladı. TKP bu zorbalığı açıkladığı bir bildiriyle protesto etti. 'TKP işçi sınıfının partisidir. Bu parti uluslararası proletarya örgütünün bir eridir. Hiçbir yerde, hiçbir yasa bu partiyi savaştan alıkoyamaz' dedi..." vs.

Bu söylenenlerin doğru olup olmadığı bir yana bunlar daha önce söylediklerinden farklıdır.

"Emperyalizmin ahir ömründe, Türkiye'de kapitalizm ucube birşey doğurdu. Bu, üst katlarda üstünkörü geçen bir burjuva 'inkılâbı' idi. Cılız, henüz palazlanmamış ve İttihatçılarla göbekbağı olan burjuvaziyi, memleketin kan damarlarından kopup gelen geniş halk hareketi müthiş korkuttu.

"Durum öyle getirdi ki, salgıncılara karşı halk yığınları savaştı, işçi, köylü can verdi. Ama kapitalistler, toprak beyleri, burjuvazi Ankara kalesinde tahta oturdular" (S. Üstüngel, *Savaş Yolu*, s.74).

"12 Eylül 1922'de İngiliz yanlısı Başbakan Rauf Orbay'ın eliyle TKP'ye yasak kondu. Buyruk yukardan, Başkomutan ve Meclis Başkanı M. Kemal'den geliyordu. Emekçi halka, işçi sınıfına, Komünist Partisi'ne karşı savaşta burjuvazinin bütün dalları, ağalarla, kompradorlarla birlikte zorluk çekmediler.

"TKP MK, hükümetin partiyi yasaklamasını sert bir kesinlikle yerdi, protesto etti. (...) Burjuva efendiler, ... Avrupa emperyalistlerine karşı utkuyu kazandıran Türkiye'nin işçi ve fakir köylüleridir... Siz, boş ve yalancı vaatlerden başka birşey yapmadınız. ... Partimizi yasaklama, Avrupa emperyalistleriyle pazarlıklara girişme yolundaki tutumunuzla bağlıdır..." (İ. Bilen, *Savaş Dolu Yıllar*, s.16-18).

Tarih bir kere yazılır!

MENŞEVİK "PLENUM"

Tüm parti üyelerini uyanık olmaya çağırıyoruz

Celal Yıldırım

TKP'nin "resmi" merkez komitesi nihayet bir "plenum" toplamış ve bu "plenum" da "kongre"den söz etmiş!

49 yıllık likidasyonun sorumlularına, 1973'de iyi niyetle yanaşılmış, bir fırsat tanınmıştı. Onlar komünistlerin iyi niyetini kötüye kullandılar. Kongre toplamadılar.

1979'da birçok önemli il komitesinin kongre istemini yanıtsız bıraktılar, daha doğrusu tasfiyeyle "yanıtladılar".

1980'de I. Lenininciler Konferansı, eşit haklarla, demokratik yöntemlerle, göstermelik olmayan bir kongre toplanabilmesi için "merkez komitesi"ne bir fırsat daha tanıdı. Bu da yanıtsız kaldı.

1981'de artık "resmi" yönetim, kendi yazdığı tüzüğü bile her açıdan ayaklar altına alarak, meşruluğunu hepten yitirdi. "Resmi" yönetim kendi içinde fraksiyon kavgalarıyla zaman geçirdi. Bu durum örgütlü Leninci kanat dışındaki parti örgütlerini çürümeye itti. Ve 1981'de II. Lenininciler Konferansı, 5. Kongre'yi toplamak üzere harekete geçti.

Şimdi, menşevik yönetimin tutuklamalardan yararlanarak topladığı ve kendisi göstermelik olan "plenum"un "açıklama"sında, bu zor koşullar altında bile kongre toplanabileceği söyleniyor. Demek ki önceleri çok daha zor olmayan "gizlilik koşulları", bugüne dek 5. Kongre'nin toplanmasına hiç de engel değilmiş. Bugün artık iyice açıktır ki, engel, menşevik-likidatör yönetimin kendisidir!

Meşru olmayan bu yönetimin, şimdi kalkıp kongre toplayacağız demekteki amacının da meşru olmadığı her yönüyle bellidir. Çok ciddi yanlışlar yapmış bile olsa, iyi niyetli bir yönetim, bugünkü parti içi koşullarda gerçek bir kongre toplamak istiyorsa, şunları yapmak zorundadır:

1. Bugün partide çok farklı görüşler vardır. Kongre öncesinde parti içi farklı görüşler, program ve tüzük önerileri tüm parti yayınlarında açıkça tartışılabilmelidir. Kimin ne dediğini bilmek işçi sınıfının, partililerin hakkıdır.

2. Meşruluğunu yitirmiş yönetimin meşruluğunu yitirmiş tüzüğünde şöyle deniyor:

"Kongre delegeleri il komitelerinin kongrelerinde seçilir. Gizlilik nedeniyle zorunluk olursa Merkez Komitesi militan kadrodan aday gösterebilir" (s.24).

Bugüne dek Avrupa'da bile il kongrelerinin yapılması engellenmiştir. Kongre delegeleri il kongrelerinde seçilmelidir. İl kongresinde yapılacak delege *seçimine* ilişkin olan "aday gösterme" terimi, delege atama anlamında çarpıtılmamalıdır.

3. Parti tarihine ait, gizli tutulan, konspirasyonu bozmayacak belgelerin yayınlanmasına hemen başlanmalıdır. Son kongreden bu yana 49 yılın geçmiş olması bunu acil ve zorunlu bir görev yapar.

4. 1932'deki 4. Kongre'den 1973'e dek geçen süre içinde "üyelikleri düşmüştür" denilen, kendi özel yaşantısında erimemiş, burjuvazinin safına geçmemiş *eski* MK üyeleri, kendilerini savunmak isterlerse, kongreye çağrılmalıdırlar. Geçmişin aydınlatılması, haksızlıkların giderilebilmesi, pisliklerin temizlenebilmesi ve karanlık likidasyon döneminin her yönüyle aydınlatılabilmesi için bu zorunludur. Geçmişi temiz, alnı ak olan bundan korkmaz!

5. Menşevik yönetimin en çirkin tasfiyeci yöntemlerle, kendi yazdıkları tüzüğe bile aykırı yollardan saldırarak ayrı örgütlenme zorunda bıraktıkları Leninci kanat, bugün artık gerçek bir olgudur. Atmayı istedikleri, attık dedikleri ama atamadıkları komünistlerden oluşan, TKP Eşgüdüm Komitesi'ne bağlı Leninci kanat, bugün partinin aktif çoğunluğudur ve EK toplantılarıyla, konferanslarıyla, partiye yol gösterici kararlarıyla, il kongreleriyle, herşeyiyle partinin sağlıklı işleyen tek örgütsel parçasını oluşturmaktadır. Bırakalım iyi niyetli olmayı, gerçekçi bir yönetim, bunu yadsıyarak gerçek bir kongre toplayamaz.

TKP Eşgüdüm Komitesi'ne bağlı komünistler eşit haklara sahip olarak kongreye çağırılmalıdırlar. Bu, partinin bölünmesinin gerçek suçlularının parti tabanı önünde belirlenmesinin zorunlu bir koşuludur.

6. 49 yılın aydınlığa kavuşması, bugünkü bölünmenin sorumlularının açığa çıkması yalnızca parti üyelerini temsil eden delegelerin değil, öteki partilerden delegasyonların da önünde olmalıdır.

Kongre çağırma yetkisini bile yitirmiş meşru olmayan bir yönetimin çağıracağı ve bu koşulları da yerine getirmeyen bir toplantı, olsa olsa menşevik kanadın I. yurtdışı konferansı olur!

"Merkez Komitesi, illegal durumda, gizlilik ilkelerine bağlı kalır; olağanüstü hallerde kongre yerine konferans toplar" (agy, s.24).

"Gizlilik ilkeleri" günün konusudur. "Olağanüstü hal" vardır. Amiral ve filosu için Türkiye'deki tutuklamaların ve verilen açıkların yarattığı olağanüstü "elverişli"(!) iç dengeler doğmuştur. "Resmi" merkez komitesi, bu durumdan yararlanıp, gerçekte menşeviklerin I. yurtdışı konferansını toplayıp, adına 5. Kongre demeye hazırlanıyor.

49 yılın hesabını verme cesaretini kendinde bulamayanların, bazı TİP yöneticilerini de suçlarına ortak ederek yapacakları uydurma bir toplantıyı 5. Kongre gibi gösterme çabalarına karşı tüm parti üyelerini uyanık olmaya çağırıyoruz.

Beşinci Kongre'de menşevizmin defterini kapatmak için ileri!

Bütün ülkelerin proleterleri birleşin!
Karkêren hemû welatan yekbin!
İŞÇİNİN SESİ
Tanklarla gelen devrimle gidecektir!
Yıl: 8. Sayı: 169-170
7 Eylül 1981

ÇEK-AL

II
SBKP'nin 26. Kongresi

R. Yürükoğlu

II

Gelişmiş sosyalizm döneminde SBKP'nin ekonomik siyaseti

SBKP'nin 26. Kongresi'ne sunulan Merkez Komitesi Raporunun ikinci büyük bölümü, *Gelişmiş Sosyalizm Döneminde SBKP'nin Ekonomik Siyaseti* adını taşıyor. Bu bölümün de çeşitli alt başlıkları var. Buna karşın, konuların birbiriyle yakın ilgisi nedeniyle biz bu bölümdeki alt başlıkları rapora göre değil, konunun gelişine göre düzenleyeceğiz.

1. Temel stratejik belirlemeler

1.1. İsrafı durdurma

Rapor, önce 10. Beş Yıllık Plan döneminde elde edilen sonuçları sergiliyor, başarılı yanları, eksik yönleri ele alıyor. Bu bilgilerde, Sovyet ekonomisinde elde edilen önemli başarılar rahatça izleniyor. Örneğin, Sovyetler Birliği petrolde, çelikte, çimentoda, kimyevi gübrede, buğdayda, pamukta, elektrik ve dizel lokomotiflerinde, *üretim miktarı* olarak dünyanın öteki ülkelerini geride bırakmıştır. Sovyetler Birliği, dünyada en çok makina envanteri olan ülkedir, en çok sayıda makinaya sahiptir.

Bunlar çok sevindirici gelişmelerdir. Az gelişmiş bir ülkede bile sosyalizmin neler yapabileceğinin güzel bir kanıtıdır. Ancak, Sovyetler Birliği'nde devrim olduğunda ülkeyi kapitalizm bir uçtan bir uca iyice yoğurmamış olduğundan ve yeni insan da kolay yetişmediğinden, iş disiplini yeterince gelişmediğinden bu en çok sayıdaki makina, aynı verimle kullanılamıyor. Raporun diliyle, "dünyanın en iyi ölçütleriyle karşılaştırıldığında (ileri kapitalist ülkeler diye okumak gerek—R.Y.) biz, ulusal gelirin her ünitesi başına daha fazla hammadde ve enerji kullanıyoruz". Demek ki, aynı oranda değer yaratmak için Sovyet ekonomisi bu ülkelerden daha fazla enerji ve hammadde kullanıyor. Ekonomi daha verimsiz, daha çok israf var...

Ayrıca, Sovyetler Birliği dünyanın altıda biridir. Kullanılan *teknolojiyi* ve kullanım verimliliğini değerlendirmeden, makina sayısının en çok oluşu tek başına Sovyet ekonomisi hakkında sağlam sonuçlar veremez. Yüz dönümlük meyvalıkta, tabii ki on dönümlükten daha fazla elma ağacı olmalıdır.

Ne var ki, bunlar Sovyet ekonomisinde sosyalizmin büyük başarılarını gölgelemez. Devrim yapıldığında, kurulmaya başlanan ilk elektrik santralına gönderecek çivi bulamayan bir ekonominin bugünlere gelmesi ancak sosyalizmin üstünlüğünü kanıtlar. Eksiklikleri Sovyet komünistleri de görüyorlar. Raporda *"SBKP'nin gelecek dönemdeki ekonomik stratejisinin en önemli ilkesi"* olarak, *"ekonomi ekonomik olmalıdır"* ilkesi getiriliyor. İsrafı durdurma, tutumluluk:

"Üretim birimlerinden, makinalardan, gereçlerden ve ulaşım olanaklarından daha iyi yararlanabilmede büyük olanaklar yatıyor. Çabalarımızı, *boşta geçen zamanı azaltma*, vardiya endeksini yükseltme ve enerji ve hammadde *tasarrufunu* sağlayıcı teknolojiler geliştirme yönünde yoğunlaştırmalıyız.

"Emek kaynaklarına karşı tutumlu, ekonomik bir tutum, seksenli yılların koşullarında özel bir önem kazanıyor. Bu, ekonomik, teknik, toplumsal ve eğitimsel nitelikli pek çok sorunun çözümünü gerektiren karmaşık bir sorundur.

"Parti Merkez Komitesi, Kongre delegelerini *SBKP'nin önümüzdeki dönemde ekonomik stratejisinin en önemli bir ilkesi* olarak bu sonucu onaylamaya çağırıyor.

"Ekonomi ekonomik olmalıdır — dönem bunu dayatıyor" (abç).

Raporun bu bölümünde değinmek istediğimiz birinci nokta buydu. İsrafı durdurma.

1.2. Üretimin niteliğini yükseltme

Rapor, üretimin niteliğini yükseltme gereğini ilgili her bölümde, endüstrinin genelinde, dayanıklı tüketim malları için, tarım için ısrarla söylemektedir. Sorunun, Sovyet ekonomisi için taşıdığı önemi, aşağıdaki iki alıntıda görebiliriz:

"Bir başka nokta, malların niteliğine ilişkin aranan ölçütlerle ilgilidir. Bence bunlar en yüksek ölçütler olmalıdır. En yüksek dünya ve ülke içi standartlara uygun bir düzeyin altını kabul edemeyiz ve etmemeliyiz. Kendimizi buna alıştırarak bunun için çalışmalı, zamanı geçmiş, yararını yitirmiş, yaşamın standartların altında olduğunu gösterdiği herşeyi elimizin tersiyle kenara itmeliyiz". (...)

"Partinin yaşam standartlarını yükseltme için gösterdiği çabada başlıca önem verilmesi gereken şey, tüketim mallarının üretiminin *genişletilmesi* ve bunların *niteliklerinin* artırılması ile kamu hizmetlerinin genişletilmesi olmalıdır.

"Bu konuda başarılar elde ettik ve bunlar büyük başarılardır. Ama bir parti kongresinde, başka yönlere dikkatimizi yoğunlaştırmak önem kazanır. Çünkü şu da bir gerçektir ki, yıl be yıl

birçok tüketim malının üretimi için yapılan planlar gerçekleşmeden kalıyor. Bu özellikle tekstil, trikotaj, deri ayakkabı, mobilya ve televizyon aygıtlarında böyledir. Ne de nitelik, sunuş ve çeşitte hatırı sayılır düzelmeler vardır. Tüm bu sorunlar gecikmeksizin yoluna konmalıdır" (abç).

Söylenen açık söyleniyor. Sovyetler Birliği'nde üretim niteliği ileri kapitalist ülkelerden geridir. Bunu düzeltmek gerekir. Malın teknolojik düzeyinden, çeşidine ve ambalajının niteliğine dek düzeltmek gerekir. Bu da sevinçle karşıladığımız bir yanaşımdır. Bizim menşeviklerimizin hâlâ kotardıkları vulgar sosyalizm anlayışını dünya geride bırakalı çok oldu. Bu anlayışa göre, mal çeşidi, modeli, ambalajı v.b., kapitalist kâr oyunlarıdır, israftır. Malın, amaçladığı işi görmesi yeter. Bu anlayış, sosyalist ülkelerin ekonomik olanaksızlıklar nedeniyle zorunlu olarak yaşadıkları bir aşamayı teorik ilke durumuna sokuyordu. Artık onlar geride kalıyor. Sosyalizmin, estetik dahil, her yönden insanın mutluluğu için kapitalizmin yapamadığını yapacak bir örgütlenme olduğu daha iyi anlaşılıyor.

Ancak, eksikliği teşhis ile giderebilme arasında belli bir zaman gerekir. Bu zaman, bu konuda Sovyetler Birliği için bizce nesilleri kaplayacak uzun bir zamandır. Bunun çok çeşitli tarihsel, ekonomik, toplumsal, siyasal nedenleri vardır. Ve de zaten son birkaç kongre raporunda aynı hedefin varlığı, zamanın ne denli uzun olacağının kanıtıdır.

1.3. Ticarete daha büyük söz hakkı

Üretimin niteliğini yükseltme çağrısıyla birlikte, bir başka fikir gelmektedir.

"Malların çeşidinin ve niteliğinin belirlenmesinde ticaretin daha büyük söz hakkı olmalıdır".

Dayanıklı tüketim mallarında niteliği arttırma sorunu birkaç kongredir önümüze geliyor. Ama düzelme, istenenden yavaş ilerliyor. Düzelmenin mekanizmaları gerekir. Sosyalizmin kapitalizmi her yanıyla yadsıyacağını sanmak yanlışlık olur. Üretilen malın çeşidini ve niteliğini belirlemede *tüketicinin* söz hakkı olmalıdır. Üretim, tüketicinin seçimine göre kendini düzenlemelidir. Ticaret, bu söz hakkının içinden geçerek gerçekleştiği bir ortam olarak, aranan mekanizmayı sağlayabilir. Ancak, bunun hızlı ve anlamlı biçimde gerçekleşmesi isteniyorsa, ülke çapında elektronik bilgi toplama merkezleri (data processing) gerekir. Bu merkezlerle, üreticinin tüketiciyi bulduğu dükkanlar arasında ve merkezi planlama ve fabrikalar arasında elektronik haberleşme gerekir. Sovyet ekonomisi henüz bu düzeyde değildir. Ayrıca, üretimin yönünü her an şu ya da bu mala kaydırabilecek bir finansman ayrımı gerekir.

Üretimin çeşidini ve niteliğini belirlemede *tüketici tepkisi* söz sahibi olmadan beklenen ilerleme sağlanamaz. Diyelim ki, tek çeşit otomobil var. Ya alacaksın, ya alacaksın, bitti. Gelişme artık üretimi planlayanın sağduyusuna kalır. Oysa, en azından birkaç seçim olsa, modern bir bilgi toplama sistemiyle üretim aranan çeşide ve niteliğe yoğunlaştırılırsa durum çok farklı olur.

1.4. "B" gurubuna öncelik

Önce raporun ilgili bölümünü okuyalım:

"Bildiğiniz gibi, yoldaşlar, gelecek beş yıllık plan için hazırlanan Direktifler Taslağı, 'B' gurubu üretimde *belli bir* hızlanma öngörüyor — bunun büyüme hızı 'A' gurubununkini *bir miktar* geçecektir. Bu iyi birşeydir" (abç).

A gurubu, makina üreten makina endüstrisi, eski deyimiyle ağır endüstridir. B gurubu, tüketim malları endüstrisi, eski deyimiyle hafif endüstridir. B gurubunun A gurubunu geçmesi, Sovyetler Birliği'nde büyük bir tartışma konusudur. Çünkü, sosyalist modelde her zaman A gurubu önde gider ve tüm ekonominin gelişmesini çeker götürür. Ve Sovyetler'de de hep böyle olmuştur.

Ne var ki, bugünkü somut duruma bakıldığında, iki bölüm arasında büyük bir dengesizlik belirmiştir. Ekonomik olanakların darlığı nedeniyle A gurubundaki gelişme, B gurubundaki gelişmeyi tam sağlayıcı yönde çalıştırılamadı. Varolan sınırlı olanaklar, en başta emperyalizmin varlığı ve tehdidi nedeniyle A gurubuna, özellikle savaş endüstrisine yığıldı. Varolan tüketim mallarının çeşidi ve niteliği sınırlı kaldı. Bu nedenle, son iki kongre de B gurubuna özel önem veriyor. Onbirinci Beş Yıllık Plan, B gurubunun gelişme hızını, A gurubundan daha yüksek belirliyor. Genelinde böyle olmaması gerekir. Fakat Sovyetler Birliği'nin somut durumunda gerçekten böyle olması gerekir.

Hatta, raporun "az biraz geçecektir" biçimindeki cümlesi pek birşey anlatmıyor. Diyelim ki, A gurubu 1000 mal, B gurubu 100 mal üretiyor. B gurubu için yüzde yüzlük bir üretim artışı öngörülse 200 olur. Oysa, A gurubu yüzde yirmilik bir büyümeyle 1200 olur. Böyle büyük bir artış farkıyla bile aranın kapanması, en azından 4-5 planı (25 yıl) kapsar.

2. Tarım sorunu

2.1. Yiyecek arzını arttırma

Tarım alanında değinmek istediğimiz birinci nokta, raporda konulan *yiyecek arzını arttırma* hedefidir.

1976 yılında düzenlenen bir seminerde, Sovyetler Birliği'nin pek çok bölgesinde, et, süt, yumurta bulmada güçlük çekildiğini söylediğimde belki birçok yoldaş inanmamıştı. Rapor bu gerçeği dile getiriyor. Son 10-15 yıl içinde yiyecek üretiminin sürekli artmasına karşın, "her cumhuriyette ve her bölgede durumun tam farkında olan Parti Merkez Komitesi ve Politik Bürosu, *nüfusun yiyecek gereksinimini karşılamada güçlüklerin hâlâ varolduğunu* görmektedir" (abç) diyor.

Kruşçof bir zamanlar "Sovyetler Birliği 1980'de komünist olacak", "süt ve çelik üretiminde ABD'yi geçtiğimizde ülkemiz komünist aşamaya ulaşacak" demişti. Hatta, sanırım 1980 tarihi, SBKP programına yazılmıştı. 1980 geldi ve geçti. Sovyetler çelik üretiminde Amerika'yı geçti. Ama komünizme daha çok uzun yol var. Demek ki yanlış yapılabiliyor. SBKP olmak, ya da SBKP'nin Genel Sekreteri olmak da yanlışa aşılı olmayı sağlamıyor.

Yirmi altıncı Kongre Raporu yiyecek darlığını gidermek için alınan ve alınması gereken önlemleri sayıyor. Çiftliklerin üretimini büyük oranda arttıracak bir *yiyecek programı* yapılmış. Bu programla, tarımın, depolama ve tarım ürünlerini işleme alanlarındaki endüstrilerle ve ticaretle daha yakından entegrasyonu öngörülüyor.

Kongre, yiyecek konusunda asıl ağırlığı et, süt, yumurta, yağ gibi hayvan ürünlerine veriyor. Şöyle diyor:

"İlk iş, özellikle arzı kaygılandırıcı aksamalara yol açan biçimde yetmez olan tarımsal ürünlerin üretimini arttırmaktır. En başta *et* ve *öteki hayvansal ürünleri* kastediyorum. (...)

"SBKP MK'nın mesajı şudur...: Hayvancılık tarımda bugün ana cephedir" (abç).

2.2. Tarımın alt yapısını geliştirme

İkinci olarak değineceğimiz konu, Sovyet tarımının genel durumunu ve bununla bağlı olarak ülkenin genel gelişme düzeyini yansıtan bir konudur. Rapor, tarımsal üretimde hedeflenen amaçları gerçekleştirebilmek için *tarımın alt yapısını geliştirmeyi* ana halkalardan biri olarak seçmiştir. Bu da çok doğrudur.

Tarımda üretimi, üretimde verimliliği ve niteliği arttırabilmek, genel olarak ülkenin, özel olarak tarımın alt yapısıyla doğrudan bağlıdır. Bunların olabilmesi ve üretilenlerin de halka ulaşabilmesi için en başta, raporun kullandığı deyimle "yol ağı" gerekir. Yol da yetmez, yine raporun deyimiyle "güvenilir ulaşım", yani hızlı, düzenli, soğutmalı ulaşım gerekir. Silolar, depolar, soğutucular, paketleme ve yükleme istasyonları gere-

kir. Tarımda ileri kapitalist-emperyalist ülkelerin düzeyine ulaşmak için tüm bunları en iyi biçimde yapmak gerekir. Bunları yapabilmek, ülkenin genel gelişme düzeyiyle yakından bağlıdır.

Örneğin, size İngiltere'nin rastgele bir köyünü seçerek anlatayım. Sovyet köylerini de, bizim köylerimizi de oldukça biliyorum. İngiltere, ekonomik yönden gerileyen, gelişme hızı düşük, oldukça ciddi bunalım yaşayan bir emperyalist ülkedir. Genel gelişme düzeyi ve yaşam standartları birçok ülkeden geridir. Buna karşın, bu köyde tümü asfalt 5 küçük, 1 büyük, 6 yol vardır. Elektrik, havagazı, kanalizasyon, telefon, televizyon, sabahları süt ve gazete dağıtımı, 1 postahane, 3 bakkal, 1 manav, 1 bahçe gereçleri satan dükkân, 1 evlere donmuş et dağıtan mezbaha, 1 ilkokul, 1 orta okul, 1 benzinci ve oto tamircisi, 1 büyük tarım ilaçları fabrikası, 2 birahane var. Az gelişmiş bir ülkede başlayan sosyalizm için bu düzeye ulaşmak, doğru siyaset, yoğun çalışma, toplumsal bilinç ve *zaman* işidir.

Aynı konuyla ilgili olarak şimdi bir de raporu dinleyelim:

"Bugün bile tarımsal üretimin hacmi, nüfusa çok çeşitli yiyecek maddesinin arzında gözle görülür bir iyileşmeyi olanaklı kılar. Son beş yıllık dönemde, örneğin *kişi başına yıllık ortalama meyve ve sebze tüketimi, bunların üretiminden çok daha yavaş büyüdü. Bu büyük ölçüde kayıplardan kaynaklanmaktadır*" (abç).

Bu ne demektir? Aynen bizim ülkemizde olduğu gibi meyve ağacın altında, sebze bostanda çürüyor, pazara, halka götürülemiyor. "Çok daha" diyor, ki böyle derece belirten sıfatlar pek kullanılmıyor. Bu çok önemli bir noktadır. Ne kapitalizmle, ne sosyalizmle ilgili olmayan bir durumdur. Az gelişmişlik derken neleri kastettiğimiz bununla daha iyi anlaşılır. Ülke komünizmin maddi-teknik temellerini kuruyor ama meyvesini, sebzesini Kafkas'da yetiştirirken Moskova'da kolayca satamıyor. Sovyetler Birliği böyle geri bir yerden kalkıp geliyor. Kolay değil ve bu tarihsel geriliğin getirdiği çok çeşitli eksiklik, bozukluk, çarpıklık var. Önemli olan, gidişin yönü ne yanadır? Sovyetler Birliği'nin 64 yıllık gelişimi, bunların da mutlaka gelişip düzeleceğini göstermektedir.

2.3. Maddi ve moral özendiriciler

Bu konuyla birlikte, ele alınışına ve kullanılışına göre çok değişik gelişmelere yol açabilecek konulara doğru açılıyoruz. Maddi ve moral özendiriciler konusu bunlardan biridir. Rapor, tarımı geliştirmek için maddi ve moral özendiricilere daha büyük ağırlık verileceğini söyleyerek başlıyor. Bununla anlaşmamak diye birşey olamaz. Moral ve maddi özendiricilerin dışında (komünizmde değil, sosyalizmde) çok az şey kalır.

Raporda, maddi ve moral özendiriciler sisteminin geliştirilmesi için üç önlem sayılmaktadır. Bunlardan birincisini aşağıdaki satırlarda buluyoruz:

"SBKP Merkez Komitesi ve SSCB Bakanlar Kurulu yakın zamanda bu konuda ayrıntılı bir karar çıkardı. *Karar, kollektif ve devlet çiftliklerinin ekonomik işlerine kimi parti ve hükümet yetkililerinin gereksiz karışması uygulamasını kınamaktadır*" (abç).

Parti ve hükümet görevlileri, çiftliklerin ekonomik eylemlerine gereksiz yere katılmayacaklar. Bu önlem, asıl olarak bürokratik karışmalara karşı ise de, kaçınılmaz olarak merkezkaç (desantralizasyon) eğilimini içinde taşır. Raporun çok yerinde getirilen önerilerle işyeri menecerlerinin yetkileri, hem merkezi devlet ve planlama karşısında, hem işgücü karşısında arttırılmaktadır. Böylece, iki eğilimli bir gelişme ortaya çıkmaktadır. Menecerlerle merkezi kurumlar arası ilişkilerde merkezkaç eğilimi ve menecerlerle işgücü arasında, menecerin yetkileri arttığı için, merkezileşme eğilimi. Menecer-işgücü ilişkisinde ortaya çıkan durum, özellikle işçi sınıfının çıkarlarını, "yanlış da yapabilecek olan devlet"e (Lenin) karşı koruyan sendikaların yetkilerinin arttırılmasını gerektirir. Ancak raporda, bu düzeyde bir yenilik yoktur. Bu konuya daha sonra yine döneceğiz.

Menecerlerle merkezi kurumlar arası ilişkiye gelince. Ekonomik verimliliğin önemli bir unsuru, iş yaşamındaki genel hava olduğuna göre bu önlem, pek çok tatsız ve yersiz tutumu önleyeceği için işyeri yönetimine önemli bir moral özendirici görevi görebilir.

Maddi ve moral özendiriciler sisteminde önerilen ikinci önlemi biraz uzun bir alıntıyla okuyalım:

"Kollektif ve devlet çiftlikleri, dün de bugün de sosyalist tarımın köşetaşıdır. Ancak bu, *yan kişisel mülkiyetin* potansiyelinin yadsınabileceği anlamına kesinlikle gelmez. *Deneyim göstermiştir ki, bu çeşit mülkler et, süt ve başka bazı ürünlerin üretiminde önemli bir varlıktır. Kişilere ait sebze ve meyve bahçeleri, tavuk ve sığırlar, ortak zenginliğimizin bir parçasıdır.*

"SBKP Merkez Komitesi *yan kişisel mülkiyeti geliştirmek için ek önlemler* üstüne bir karar çıkartmayı gerekli görmüştür. *Karar, vatandaşları yan tarıma, özellikle de hayvancılık ve tavuk yetiştirmeye daha çok özendirecek maddi ve moral koşulların yaratılmasını öngörmektedir.* Kollektif çiftçilere ve devlet çiftliği işçilerine yavru hayvan ve gıda konusunda yardımcı olunmalıdır. Bu hem kendi hayvanlarına sahip olanlar, hem de kollektif ya da devlet çiftliklerine ait hayvanları yetiştirmeye hazır olanlar için geçerlidir. Birkaç cumhuriyette ve bölgede bunların deneyimi vardır ve bu deneyim yaygınlaştırılmaya değerdir" (abç).

Burada bir yanda teorik açıdan olması gereken, bir de varolan durum söz konusudur. Teorik açıdan ne yana gidilmesi gerektiği bellidir. Özel mülkiyet topraklarına verilen özendiriciler (ya da ödünler) teorik modele uymaz. Kolhozla, kollektif çiftlikle (kooperatiftir bu) devlet çiftliği arasındaki farkı unutmak bir yanlışsa, özel toprakla şu ya da bu düzeydeki toplumsal mülkiyet arasındaki farkı unutmak çok daha ciddi bir yanlış olur. Özel toprak onun sahibinin, kollektif çiftlik o kooperatifin, ama devlet çiftliği ya da fabrika *tüm halkın* malıdır. Mülkiyet ilişkileri açısından aralarında fark vardır. Gelişmenin yönü, tüm tarımın devlet çiftliği olmasıdır. Ne var ki, bu genel teorik modeldir. O aşamaya, yaşamın getirdiği çeşitli çelişkileri, açmazları çözerek, bazan tersine davranarak, bazan yavaşlayarak vb. varılabilir. Onun için düşünülmesi gereken, önerilen önlemlerin Marksizmin "lafzına" uygunluğu değil, Marksizmin önerdiği hedefe gitmede yardımcı olup olmayacağıdır.

Raporda sık sık çok anlamlı kullanılan "voluntarizm" sözcüğüyle anlatılmak istenen şey, burada tarihsel olarak 50 yıl sonra çıkıyor. Kapitalist devlette kooperatif (tarımdaki kollektif çiftlik, endüstrideki ya da değer üretmeyen dallardaki çeşitli biçimlerdeki kooperatifler) *kollektif kapitalist* örgütlenmelerdir. Ama devlete işçi sınıfının sahip olduğu proletarya diktatörlüğü koşullarında, kullandığı toprağın ve kullandığı temel üretim araçlarının devlete, yani tüm topluma ait olduğu bir ortamda, "sosyalist kuruluşlardan bir farklılık göstermez" (Lenin, *Toplu Yapıtlar,* İngilizce basım, c.33, s.473). Bu koşullar altında kooperatif çiftlik, "aşağı yukarı her zaman sosyalizmle denk düşer" (Lenin, c.33, s.473).

Sosyalizmde, devlet mülkiyeti yanında sosyalist mülkiyetin biraz daha farklı, daha geri bir çeşidi olan kooperatif mülkiyetin varlığının nedeni, kapitalist toplumda burjuvazi ve proletarya yanında bir de basit-meta üreticisinin (kır ve kent küçük üreticisi) varlığıdır. Sosyalizme geçecek her ülkede bu iki mülkiyet biçiminin komünizme dek varolacağı, bugünkü toplumsal gelişme düzeyinde kesine yakın söylenebilir. Örneğin, İngiltere sosyalizme geçtiğinde tarımda kollektif çiftlikler herhalde olmayacaktır, çünkü tarım, nüfusun çok küçük bir kesiminin büyük topraklarda yüksek teknikle üretim yaptığı bir alandır. Ancak, bir de servis ve ticaret sektörlerindeki aşırı fazla sayıda küçük işletmede yaşamlarını sürükleyenler ve artizan-

lar vardır. Bunların sosyalizme geçişi yine kooperatifler eliyle olacaktır.

Sosyalizmde sözünü ettiğimiz bu iki toplumsal mülkiyet çeşidi, devlet mülkiyetinin güdümü altında birlikte varolabilir, varoluyor. Ancak devlet mülkiyeti daha yüksek, daha olgun, modeldeki mülkiyet biçimidir. Zaman içinde gidilecek yerdir. Bu hedefi gözden kaçırmak, planlı ekonomiyi yadsımakla eş değerlidir. Ekonomik farklılaşmaya, birimler arası rekabetin azmasına, en sonunda üretim anarşisine varabilir.

Komünizmde, bu iki mülkiyet biçimi, devlet mülkiyeti, yani tüm toplumun mülkiyeti olarak tekleşecektir. Ne var ki, farklı sınıflar varolduğu sürece (ki sosyalizmde sınıflar vardır), bu sınıfların toplumsal üretim araçlarına karşı ilişkileri de farklı olacaktır. Bu farklılık, iki değişik toplumsal mülkiyet olarak belirecektir.

Bu uzunca sapıştan sonra, "voluntarizm" sözcüğüne dönelim. Kollektif çiftlikler, proletarya diktatörlüğü altında, küçük üreticinin sosyalist üretime çekilişinin "en basit, en kolay ve köylü tarafından en kabul edilebilir" (Lenin) yoludur. Bu çekiliş ancak *gönüllü* ve *yavaş yavaş* olabilir. Sürecin gelişimi ve başarısı, eskiyi savunan güçlere karşı aktif savaşımın yanısıra, *asıl olarak* tarımdaki nüfusun *bilincinin* gelişmesine bağlıdır.

Sovyet tarımında kollektifleşme, büyük ölçüde bu bilincin gelişme hızına orantısız yapılmıştır. Gönüllülük ve tedricilik ilkesi aşırı derecede zorlanmıştır. 1930'larda, dünya savaşı perspektifinin belirmeye başlaması bu hızlandırmada önemli bir rol oynamıştır. Nesnel koşullar ve öznel seçimler sonucu, ekonominin teknolojik düzeyinin varolması gereken düzeye ulaşmasından çok önce tarımda ve endüstride sosyalist mülkiyet ilişkilerine geçilmiştir. *Geçilmemeliydi demiyoruz.* Yalnızca bugünkü sorunların kökenini anlamaya çalışıyoruz. Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin kuruluşu döneminde ve hatta *bugün bile,* üretim ilişkileri, kendine uygun üretim güçleri düzeyinden önde gitmiş ve gitmektedir. Üretim güçlerini ileriye doğru çekmektedir. Bir anlamda, önce çadır kurulmuş ve onun kolaylaştırıcı etkisi altında içi döşenmeye başlanmıştır.

Az gelişmiş ülkede kurulan sosyalizmin kaçınılmaz yoludur bu. Ancak getirdiği dev gibi güçlükler de vardır. Örneğin, 1970'lerin ikinci yarısında, endüstri işçilerinin yüzde kırkı, tarım ve inşaat sektörlerinde çalışanların ise çok daha büyük bir yüzdesi hâlâ *kol emeğiyle* çalışmaktadır. Demek ki, tam anlamıyla olgun-gelişmiş sosyalizme daha çok yol vardır. Böyle bir teknolojik temelde sosyalist bilincin gelişmesi de kaçınılmaz olarak ciddi zayıflıklar taşıyacaktır.

Bir başka örnekle sözümüzü özel topraklara bağlayalım. Bir yanda üretim araçlarının, üretimin teknik düzeyinin göreceli geriliği, öte yanda sosyalist bilincin zayıflığı en iyi *özel küçük topraklar* konusunda beliriyor. Özel küçük topraklar, kollektif çiftçilerin ve işçilerin sahip olabileceği, büyüklüğü kesin denetim altında tutulan, ekilebilir toprakların küçük bir yüzdesidir. Buna karşın 1965'lerde bu küçük özel topraklar, *tüm Sovyet nüfusunun toplam reel gelirinin yüzde onyedisini sağlamıştır!* Bu büyük oranda, tarım ürünlerinin yetmezliği yanında özel mülkiyet anlayışı ve alışkanlığı da gömülüdür. Bu oranın daha sonraki yıllarda düştüğünü düşündürecek bir gelişme olmamıştır. Hatta, 26. Kongre Raporu, bu toprak parçalarına daha büyük bir görev yüklemektedir.

Özel küçük topraklarda yapılan tarıma, hayvancılığa "özendirici devlet desteği" vermek, bireyci bilincin kökünün kazınmasını en azından sağlamayacak, öte yandan devlet çiftlikleriyle kollektif çiftliklerin verimliliğini tersine etkileyebilecektir. Ekonomideki merkezi denetimi zorlaştıracaktır. Fakat, bilgimin bugünkü sınırı içinde eğilimim, bu desteğe karşı olmak yönünde değildir. Voluntarizm sözcüğünün anlamı da bu gelişmede gizlidir. "Yaparım olur" olmuyor. Bugün küçük özel topraklarda üretimi durdurmak, kıtlık anlamına gelebilir.

Sosyalizm, kendi teorik mantığı içinde kapitalizmin geliştirdiği taban üstüne kurulur. Ondan daha ileri bir üretim güçleri-üretim ilişkileri aşamasını temsil eder. Evet, orta gelişmiş bir ülkede beliren uygun bir siyasal ortamda işçi sınıfı devleti ele geçirebilir. Ama çok uzun bir tarihsel dönem içinde Marksizmin öngördüğü sosyalizmi kuramaz. Ancak, kapitalizmin yetersiz hazırladığı tabanı daha hızlı döşer, çadırın içini daha hızlı doldurur. Lenin, bu nedenle, orta gelişmiş bir ülkede devrimi yapmak, ileri kapitalist ülkede yapmaktan daha kolaydır ama sosyalizmi kurmak daha zordur diyor.

Bilinç! Bilinci tek başına propaganda, eğitim, öğretim veremez. O, sorunun bir bölümüdür. Öteki bölümü bilincin yeşereceği ekonomik toplumsal tabandır. Bu taban yeterli değilse, iş kolay değildir. Sovyetler Birliği'nde tarım sorunu ancak zaman içinde ve teknik düzeyin gerçekten yükselmesiyle çözülebilir. Bununla yakından bağlı olarak ideolojik eğitimle.

Düşünelim ki, insan arka bahçesinde inek besliyor. İneğin kafası her an mutfak penceresinde. Her akşamüstü yem veriyor, her sabah işe gitmeden sağıyor. İstendiği zaman, istendiği kadar ve ineğin bakım giderinden daha ucuza süt bulunsa, o ineği besler mi? Keser yer, o iş de orada biter.

Sosyalizme gerçek anlamıyla uygun üretim güçlerinin ve kültürünün zayıflığı ve toplumsal ilişkilerin yetersiz yoğunluğu, sosyalist üretim tarzının kapitalizme üstünlüğünü bugün *tam anlamıyla* ortaya koymasını geciktirmektedir. Sovyetler Birliği'nde devrim ve sosyalizm, tarihsel olarak sosyalizmi çağıracak gelişmeleri kendisi sağlamak durumunda kalmıştır: Endüstrileşme, tarım emeğinin bir çeşit endüstri emeğine dönüştürülmesi, üretimde ve tüketimde elektrikleşme-otomasyon, okur-yazarlık sorununun çözümü, ülke çapında kentleşme, yaygın-modern haberleşme ağı, ülke çapında merkezi muhasebe. Bunlar, tarihsel olarak kapitalizmin çözmesi gereken ve ileri kapitalist ülkelerde çözdüğü sorunlardır. Sovyetler Birliği'nde bu sorunları da sosyalizm çözmüş ve bir anlamda kapitalizmin "açığını kapatmıştır". Bu bile, gören göz için, sosyalizmin üstünlüğünü kanıtlamaya yeterlidir.

Dört bir yanı planlı ekonomiyle kuşatılmış bir toplumda raporun önerdiği önlemlerin sosyalist tarımı tehlikeye düşüreceğini düşünebilmek zordur. Yalnız şunu iyi anlatıyor: Az gelişmiş bir ülkede sosyalizmi kurmak kahırlı bir iştir.

Tarım için önerilen maddi ve moral özendiriciler sisteminin üçüncü önlemi şöyledir:

"Kendi personelinin gereksinimlerini karşılamak için endüstri kuruluşlarının işlettiği çiftliklere de en yüksek destek verilmelidir".

Bu önlem de, olması gerekeni değil, olabileni vermektedir. Fabrikada üretilen madde, o fabrikanın işçisinin değildir ama çiftliğinin ürettiğini kendi işçisi yiyecektir. Yandaki fabrikanın çiftliği yoksa, onlar yiyemeyecek. Bu, bir anlamda, tarımdaki kooperatif mülkiyetini, endüstrideki tüm halkın mülkiyetinin içine taşımak oluyor. Bunu, Sovyet ekonomisinde varacağını hiç sanmadığımız boyutlara büyüterek düşünürsek, Marks'ın, Engels'in "belediye sosyalizmi" diye alay ettikleri, Yugoslavya çeşidi başka birşeye varırız. Oysa, "sosyalizmin amacı, tüm üretim araçlarını tüm halkın mülkiyetine çevirmektir. Ve bu hiç de gemiler gemi işçilerinin malı, bankalar banka memurlarının malı olacak anlamına gelmez. İnsanlar böyle saçma şeyleri ciddiye alacaklarsa, devletleştirmeyi kaldırıp atalım, çünkü herşey anlamsız olur" (Lenin, c.42, s.63).

Böylece, raporun tarım alanında maddi ve moral özendiriciler sisteminde önerdiği üç önlemi görmüş oluyoruz. Üçünün de ortak olumlu yönü, gerçek çözüme zaman kazandırıcı nitelikte olmalarıdır.

3. Ekonomide demokratik-merkeziyetçilik

3.1. Disiplin ve sorumluluğu arttırma

Ekonomide demokratik-merkeziyetçilik konusu sosyalizmin kilit sorunlarından biridir. Bu alanda değineceğimiz ilk fikir, ekonomide disiplinin ve kişisel sorumluluğun arttırılması gereği. Önce iki alıntı okuyalım:

"*Disiplinin* önemi, *kişisel sorumluluğun* önemi, günümüz koşullarında kat kat artmıştır. Bu özellikle öndegelen ekonomi, hükümet ve parti personelinin sorumluluğu için geçerlidir" (abç).

İkinci alıntı, çalışma temposunu düşürmeme çabasıyla ilgilidir ve Sovyet ekonomisinin karşı karşıya olduğu sorunların bir başka cephesini aydınlatmaktadır:

"Söz etmek istediğim ilk nokta, devlet planının gerçekleştirilmesine ilişkin sorumluluktur. Parti, plana her zaman yasa gözüyle bakmıştır. Ve o da yalnız onaylayan Yüce Sovyet'tir diye değil. Plan yasadır, çünkü ulusal ekonominin uyumlu işleyişini sağlayan tek şey, plana uyulmasıdır. Açık söyleyelim: Bu aksiyomatik gerçek unutulmaya başlanmıştır. Planı aşağı doğru yeniden düzenleme uygulaması yaygınlaşmıştır. Bu çeşit uygulamalar ekonominin örgütlülüğünü bozuyor, personeli demoralize ediyor ve sorumsuzluğa alıştırıyor.

Biçimsel bir tutum almaya hiç eğilimim yoktur. Arasıra planın düzeltilmesi gereken durumlar çıkabilir ve çıkıyor. Ama bunlar tam da arasıra çıkacak durumlar, ayrımlı durumlar olmalıdır. Ne var ki, ayrımlar gitgide sıklaşmaya başlayınca, bu anlaşılır endişelere yol açar. Kendi yaşamlarını rahatlaştırmak, planları gerçekleştirmeden öndegelen işçiler olarak listeye girip ikramiye almak isteyenlerin peşinden fazla sık gitmiyor muyuz".

Ekonominin daha da gelişebilmesi için disiplinin ve kişisel sorumluluğun arttırılması gereği, doğru bir anlayıştır. "Her durumda ve ayrımsız tüm koşullarda, kollektif yöneticiliğe *kesin* sınırlarla saptanmış bir iş için *her* bireyin kesin sınırlarla saptanmış kişisel sorumluluğu eşlik etmelidir. Sorumsuzluğa bir gerekçe olarak kollektif yöntemlere sığınmak en tehlikeli kötülüktür" (Lenin, c.29, s.437).

3.2. Menecerlere daha büyük yetki

SBKP'nin Ekonomik Siyaseti ve de *Ekonomide Demokratik-Merkeziyetçilik* bölümünde ele alacağımız son nokta, bir anlamda SBKP'nin bugünkü ekonomik siyasetinin ana yönünü gösteren çok önemli bir noktadır:

"Birleşik kuruluş (amalgamation—R.Y.) ve işletme düzeyinde *menecerliğe özel olarak* değinmek istiyorum. Bildiğiniz gibi, değişik formüller ve değişik şemalar denenmiştir. Çok çeşitli bir deneyim birikimi elde edilmiştir. Bu deneyim açıkça gösteriyor ki, arayışı sürdürmek gerekiyor. Bu arayışın genel eğilimi, öyle görünüyor ki, *birleşik kuruluşların ve işletmelerin daha büyük bağımsızlığı ve ekonomik menecerlerin daha büyük yetkiler ve sorumluluk taşımaları yönündedir"* (abç).

Görüldüğü gibi, rapor, sürmesi gereken yönelişi şöyle belirliyor: İşletme menecerliklerinin a) bağımsızlığının ve b) yetki ve sorumluluğunun giderek artması.

Bu konu, sosyalist toplumun ve ekonominin demokratik merkeziyetçi işleyişini, sosyalizmin bürokratik merkeziyetçiliğe olan farkını ilgilendiren gerçekten karmaşık bir konudur. Bu konudaki görüşlerimizi belirtmeden önce bir başka şeyi ekleyelim. Okuduğunuz alıntı, plan gerçekleştirmelerindeki düşüş paragraflarının hemen ardından gelmektedir. Bu da bize, yukarıda sıraladığımız konular yanında, işletme menecerliklerinin yetkilerini arttırmada bir başka pragmatik endişenin daha rol oynadığını anlatıyor: Plan hedeflerinin gerisine düşmemek.

Burada hemen bir parantez açalım ve komünist propagandaya ilişkin aklımıza takılan bir gerçeği anlatmaya çalışalım. Propagandada kolayına kaçma, basit hazırcevaplıklar belki bir süre iş görüyor ama koşullar değiştiğinde bunu yapanın önüne ek bir sorun olarak dikiliyor. Çeşitli tarihlerde kullanılan propagandadan iki örnek verelim.

Örnek 1: "Trafik kazalarının en düşük olduğu ülke Sovyetler Birliği'dir. Çünkü sosyalizm insancıldır, düşüncelidir." *Yanıtı:* Otomobil sayısındaki artış! Yollardaki taşıt sayısı arttıkça, kaza oranı ürkütücü biçimde artmaktadır. Boş yolda kaza az olur. Çoğalması da sosyalizmin insancıl olmadığını değil, toplumsal bilincin-kültürün geriliğini gösterir. Çünkü, dolu yolda kaza oranı en başta kültür düzeyi ile bağlıdır.

Örnek 2: "Sovyetler Birliği'nin devrimden bu yana tutturduğu ve hep böyle gidecek olan yüksek gelişme hızı, sosyalist üretim biçiminin yapısal özelliğidir". *Yanıtı:* Bu mantıkla, Sovyetler Birliği'nin gelişme hızı son yıllarda giderek düşen bir eğri çizdiğine göre, sosyalizmin işe yaramazlığı sonucuna varmak gerekir. Öyle mi ya! Üretim hacmi zaten düşük olan ve savaşın bunu iyice düşürdüğü orta gelişmiş bir ülkede seferber edilen toplumsal dinamizm, gelişme hızını çok yükseklere çıkarabilir. Oysa, zaman ilerleyip, ekonomi büyüdüğünde, yaşam tekdüzeleştiğinde bu yüksek hızların düşmesi kaçınılmazdır (On birimlik üretim yüzde yüz arttığında 10 birim artar. Oysa 1000 birimlik üretim yüzde birlik arttığında yine 10 birim artar). Bu süreçte az gelişmişliğin tüm ögeleri etkisini arttırır. Herhangi bir ögenin sosyalizmin yapısal özelliği olması başka, bir somut ülkede ve belli bir zaman dilimi içinde varolması başka şeylerdir. Dün bunlar düzgün açıklansaydı, gelişme hızının düşmesi bugün kafalarda gereğinden fazla sorun yaratmazdı.

İşyeri menecerliklerinin yetki ve bağımsızlığını arttırmanın, üretimin niceliğini ve niteliğini düşürmeme ve yükseltme endişesiyle nasıl bir bağı olabilir? Sovyetler Birliği dev bir ülke, milyonlarca tonluk üretim yapıyor ve merkezi plan uyguluyor. Baltık'dan taygaya dek tüm işletmelerin neyi, ne kadar, hangi nitelikte üreteceğine, kaça satacağına karar veriyor. Ülke ekonomisi küçükken, dünyada ekonomik tempo düşükken, yazışma yoluyla merkezi plan işleyebilir. Üretim büyük boyutlar aldıkça, çeşitlendikçe, nitelik öne çıktıkça, dünya pazarında emperyalizmle rekabet her ülkenin her evini doğrudan etkiler bir önem kazandıkça, bilimsel-teknolojik devrim açılıp serpildikçe gerçekten merkezi bir planın başarıyla işletilebilmesi *en başta* çok yüksek bir teknoloji ister. Tüm ülkeyi kavrayan elektronik haberleşme, bilgisayar sistemi ister. Sovyet ekonomisi henüz bu düzeyde değildir. Fotokopi makinaları daha yeni yaygınlaşıyor. Bizce, planın uygulanmasında beliren yetersizliklerin başlıca nedenlerinden birisi teknolojik geriliktir.

Yönetim, plan işleyişinin rahvanlaşışını yakalıyor. Bunun karşısında ne getiriyor? İşletme yönetimlerine daha geniş bağımsızlık ve daha geniş yetki ve sorumluluk. Desantralizasyon (merkezkaçlık). Yanlış anımsamıyorsam, Kruşçof'un da böyle bir önerisi vardı.

Sosyalist ekonominin merkeziliği-merkezdışılığı ve demokratik-merkeziyetçilik noktasına dönersek neler söylenebilir? Bir kere, şunu gayet iyi biliyoruz ki, "komünizm ülke çapında büyük ölçekli üretimin *olabilen en yüksek merkeziliğini* gerektirir ve varsayar... Tüm-Rusya merkezini ülke çapında belirli bir işkolundaki tüm işletmeler üstünde doğrudan denetim hakkından alıkoymak... komünizm değil, bölgesel anarko-sendikalizm olur" (Lenin, c.42, s.96) (abç).

Ancak, üretim sürecinin yatay ve dikey gelişmesinin zorunlu kıldığı "olabilen en yüksek merkezilik", *bürokratik merkeziyetçilik* değildir. Bürokratik merkeziyetçilik, merkezdeki birkaç yetkili dışında herşeyi ve herkesi kibrit çöpleri gibi dizer, bireysel-birimsel-yöresel fark-

lılıkları görmezden gelir. Bürokratik merkeziyetçiliğin disiplini her zaman biçimsel ve dayatmacıdır, bireyin ve kollektifin girişimine alan tanımaz, öznelcidir (sübjektivist). Bunun sonunda ortaya çıkan, Kafka'nın romanları gibi iç bayıltıcı, aşılmaz ve ulaşılmaz bir kırtasiyeciliktir.

Sosyalist toplumun ve sosyalist ekonominin merkeziliği, *demokratik-merkeziyetçilik* kapsamı içindedir.

"*Biz demokratik-merkeziyetçilikten yanayız.* Demokratik-merkeziyetçiliğin bir yanda bürokratik merkeziyetçilikten, öte yanda anarşizmden ne denli büyük bir farklılık taşıdığı açık-seçik kavranmalıdır. (...)

"Demokratik merkeziyetçiliği bürokrasi ve rutincilikle karıştırmaktan daha yanlış birşey yoktur. Bizim şimdi görevimiz, demokratik merkeziyetçiliği ekonomik alanda uygulamak, demiryolları, posta ve telgraf hizmetleri, diğer taşımacılık araçları vb. ekonomik girişimlerde mutlak bir uyum ve birlik sağlamaktır. Aynı zamanda, gerçekten demokratik bir anlamda anlaşıldığında, merkeziyetçilik, tarihte ilk kez yaratılan bir olanağı, yalnız özgül yerel özelliklerin değil, ayrıca yerel yaratıcılığın, yerel girişimciliğin, ortak amaca ilerlemenin çeşitli yol, yöntem ve araçlarının tam ve önü kesilmeyen bir gelişimini varsayar. (...)

"Yerel farklılıklar, özgül ekonomik formasyonlar, günlük yaşantının biçimleri, nüfusun hazır olma derecesi, belli bir planı uygulama çabaları — tüm bunlar devletin belli bir emek komününün sosyalizme giden yolunun özelliklerinde mutlaka yansıyacaktır. Bu çeşitlilik arttıkça — yeter ki, tabii egzantrizme dönüşmesin — hem demokratik merkeziyetçiliğin, hem de sosyalist ekonominin başarılarını daha sağlam ve hızlı bir biçimde sağlamış olacağız" (Lenin, c.27, s.207-208).

Sonra, sosyalist ekonominin ve toplumun merkeziliğinden, birkaç kişi dışında herkesin kollektiflik örtüsü ardına gizlenen yetkisi-görevi belirsiz insan yığını olduğu gibi bir anlayışa varılmaması gerektiğine yukarıda değinmiştik. Sosyalizmde her görevlinin görevinin kesin sınırları ve bu sınırlar içinde kullanacağı yetki ve sorumluluk açıkça belli olmalıdır. Aynı şey, menecerler için de geçerlidir.

Ve sonuncu olarak, sosyalist ekonominin gelişmesine paralel olarak merkezi otoritenin etkinliği, merkezileşme arttıkça tabanın etkinliği, demokrasi de artmak zorundadır. *"Tabanda yaratıcı eylem, yeni kamu yaşamının temel unsurudur...* Sosyalizm tepeden fermanla yerleştirilemez. Mekanik bürokratik yanaşım, onun ruhuna terstir; *canlı, yaratıcı sosyalizm, yığınların kendi ürünüdür"* (Lenin, c.26, s.288) (abç).

Buraya dek söylediklerimizden raporun önemli eksikliği beliriyor. Merkezi otorite karşısında işyeri yöneticilerine daha geniş bağımsızlık ve yetki-sorumluluk vermek, Lenin'in çizdiği çerçevenin dışına çıkmadığı sürece anlaşılabilir. İç savaştan, zorlu kuruluş döneminden, anti-faşist savaş yıllarından kalma aşırı ve gereksiz merkeziyetçi, bürokratik merkeziyetçi alışkanlıklara karşı çıkış ve olması gerekene dönüş olarak yorumlanabilir. Böyle olup olmadığı ancak somut incelemeyle belirlenebilir. Ancak, raporda, yığınların *ekonomik yaşama* daha aktif, daha etkin ve daha yetkili karışımı yönünde bir *somut önlem* yoktur. Bu bizce, 26. Kongre'nin en önemli eksiğidir. Oysa, birim yönetimlerinin yetkilerinin arttırılması, tabanın hak ve yetkilerinin, denetiminin de arttırılmasını çok daha *zorunlu* kılmalıdır. İşçi kollektiflerinin ve özellikle sendikaların ekonomiye yaratıcı etkinlikle, otoriteyle katılımı sağlanmalıdır. Bu örgütlenmelerin ve toplulukların göstermelik olmayan gerçek birer sınıf örgütü olmaları yönünde somut önlemler alınmalıdır. Ancak böyle bir dengelemeyle demokratik merkeziyetçilik düzgün işler, sosyalist demokrasi gelişir. Ancak böyle bir dengelemeyle işgücü, yetkileri artan menecerlik karşısında savunmasız kalmaz. Ancak böyle bir dengelemeyle milyonlar plan hedeflerini gerçekleştirmeye, komünizmin maddi ve teknik temellerini kurmaya gerçek bir ilgiyle katılabilir.

Raporun bu bölümünü değerlendirmeyi son bir noktaya dikkatimizi çekerek bitirelim. Gördüğünüz gibi, rapor pek çok eksiği oldukça açık sergilemiştir. Örneğin, ekonomide israf, verim düşüklüğü, üretim niteliğinin düşüklüğü, yiyecek yetmezliği, alt yapı tesislerinin yetersizliği, ekonomiye bürokratik karışmalar vb. İşte size emperyalist propagandaya gereç sağlayan eleştiri! Bunları biz söyleseydik, öyle denebilirdi. Brejnef yoldaş da söylese, yine denebilir.

(Devam edecek)

MENŞEVİK "PLENUM"

İşçi mizahı m nş vizm

Emine Engin

Menşevikler durdular durdular, faşist cuntanın gelmesinden 11 ay sonra, "ivedi" görevleri görüşmek için bir "plenum" topladılar.

"Plenum", sol sekterliğin izlerini(!) sildi. Anlaşılan, menşevikler tutuklamalardan ve bu arada verilen ciddi açıklardan, fraksiyon kavgasında "ivedi" olarak yararlandılar.

Aynı sıralarda TİP yönetimi de, aralarında çok sayıda tutuklanmış üyenin bulunduğu bir kesimi tasfiyeye kalkıştı. Buna paralel olarak, cuntaya faşist denmese de olur diye görüşlerini evirip çevirmeye başladı.

"Plenum", partimizin "Leninci birliğini", yönetimi "güçlendirmiş"! Bu "güçlenme" nin bir etkeni, tasfiyelerse, öteki etkeni de herhalde transferlerdir. "Plenum"un sözünü ettiği "kongre" böyle bir temelde toplanacaksa, TKP' nin değil BİP'in kongresi olur.

Lenin, bir yerde Menşeviklere ilişkin olarak suçlu vicdan çirkef atar diyor. Herhalde bizim menşevikler de bugünlerde her zamankinden daha büyük bir suç işlediklerinin bilincindeler ki, *İşçinin Sesi*' ne çirkef atmada görülmedik "yüksek" bir düzeye ulaştılar.

Radyoda "sahibinin sesi" başlıklı bir yazı yayınladılar. Menşeviklerin ruh sağlığı konusunda uyandırdığı ciddi endişeler bir yana, yazı özünde *İşçinin Sesi*'ni hem de en polisiye anlamda belli merkezlerle bağlıyor. "Sahibinin sesi" benzetmesini bu çerçevede kullanıyor. Yaz taarruzunu da bu aşağılık bakış açısıyla karalıyor.

Yazıda, "Çürükoğlu gurubu" gibi suçlamalar yaparak menşevikler zeka parıltıları saçtıklarını sanıyorlar ama onların bu tür deyimleri düşük kalitelerini daha düşürmekten başka bir işe yaramıyor.

Öz ile biçim birbiriyle yakından bağlıdır. Örneğin arada, biz onlara Bilenciler yerine "dilenciler gurubu" desek, bu olur. Onlar gerçekten burjuvaziden sürekli icazet dileniyorlar. Sonra, biz onları ideolojik olarak yanıtlıyoruz. Bu tür benzetmeleri, biz kullandık mı, bunlar yanıtlarımızın, görüşlerimizin dolu özünü tamamlayan espiriler oluyor, onlar kullandılar mı ise, içi boş teneke gürültüsü yapıyor.

Sahiplik sorununa gelince... "Komünist partisi işçi sınıf*ının* öncü müfrezesidir" derken de sahiplik takısı var, "oportünizm burjuvazi*nin* beşinci koludur" derken de sahiplik takısı var. Demek ki sorun, sahibinin sesi olup olmamak değil, sahibinin sınıfsal kimliğidir.

Şimdi genel olarak sahiplik sorunundan, menşevizme sahiplik sorununa doğru yaklaşalım ve son "açıklama"ya bir bakalım. Bakış açımız menşeviklerin getirdiği "devrim" perspektifi olacak. "Açıklama"ya göre:

"Cuntanın tutumu temel doğrultusu bakımından emperyalizm ve işbirlikçi burjuvazinin çıkarlarını yansıtıyor".

Ama

"Kimi konularda cunta ve çevresindeki belirli kesimler ABD emperyalizminin, işbirlikçi tekellerin dayatmalarını tümüyle uygulamıyor. Gericicilikle liberal burjuvazi arasında sallantılı bir tutum izliyor. Bu durum cuntanın çelişkili, ... politikasında yansıtıyor".

Menşevikler dururlar mı, hemen bu çatlağın arasına balıklama dalıyorlar ve bir "devrim" hükümeti türetiyorlar:

"MK Plenumu, tüm ulusal demokratik güçlerin birleşmesiyle cunta rejimine son verilebileceğini vurguladı. Ulusal demokratik, geçici devrimci bir hükümet kurmanın, devleti demokratikleştirmenin, anti-emperyalist, antitekelci dönüşümleri gerçekleştirmenin zorunluluğunu belirtti. Demokratik kurucu meclis için seçimlere böyle bir hükümetle gidilebileceğini açıkladı."

Bu "devrimci"(!) hükümet, değil devrimle, seçimle bile başa gelmiyor. Yani, hemen, bugün başta olan bir yönetimin gücünden yararlanarak "kuruluveriyor". Bu güç de cuntanın liberal burjuvaziye doğru sallanan kesimidir. Terazide liberal burjuvaziden yana ağırlık koyarsak, cuntanın bir kesimini de içine alan "devrimci"(!) bir hükümet "kurulabilir".

Aynı "açıklama", cuntanın gerici diktatörlüğünden söz ediyor. Tarih çok oportünist, reformist görmüştür ama devrimsiz, hatta seçimsiz bir doğrudan yoldan, gerici diktatörlükten "devrimci" hükümet türetenini sanmıyoruz görmüş olsun.

Bu arada, liberal ya da tekeldışı, ulusal vb. terimlerle anlatılan burjuvazinin "devrimciliği" tartışmasını gerilerde bıraktık. Şimdi sıra, cuntanın, liberal burjuvaziye doğru sallanan kesiminin "devrimciliğini"(!) tartışmaya geldi. Menşevikler herhalde dünyayı başaşağı görmeye başladılar ki, açık karşı devrimciyi devrimci sanıyorlar!

Her neyse. Biraz da sözü geçen "devrim" hükümetinin yapacaklarına bakalım.

Bu "devrimci hükümet anti-emperyalist, anti-tekelci dönüşümler, demokratik kurucu meclis için seçimler yapacak.

Gerçekte anti-emperyalist, anti-tekelci dönüşümler daha gerici diktatörlük altında bile başladı. "Emperyalizmin ve en gerici, işbirlikçi çevrelerin kışkırttığı terörizm, kuşkusuz bugün geniş ölçüde önlenmiş bulunuyor". Ama bu yetmiyor, dönüşümleri ilerletmek gerekiyor. Liberal burjuvaziden yana sallanmak yeterli değildir, ondan yana kesin tutum alıp, "devrimci" hükümet kurmak gereklidir.

Bu nedenle, "TKP (Türkiye Kemalist Partisi—İ.S.) bir avuç işbirlikçi tekelin, birbiriyle kaynaşan yerli-yabancı endüstri ve banka sermayesinin *tüm* devlete *sınırsız* egemen olmasını önlemek ... için savaşanlarla omuz omuzadır" (abç). Sözü edilen "devrimci"(!) hükümet, finans-kapitalin tüm devlete değil birazına ve ona da sınırsız değil, sınırlı egemen olmasını sağlayacaktır.

Türkiye Kemalist Partisi' nin savaşım hedefleri, "devrimci"(!) hükümetin yapacaklarını daha da netleştiriyor:

"Cuntanın ilerici güçler üstündeki baskılarını geriletmek, kapatılan sendikaların açılması, faşizme karşı tüm politik partilerin üstündeki yasakların kaldırılması, yurtsever, demokrat tutukluların serbest bırakılması, *gerçek bir demokrasi* için savaşan herkese TKP (Türkiye Kemalist Partisi—İ.S.) elini uzatıyor. Onlarla birlikte savaşıyor" (abç).

Artık yeter!

Ayıklayarak gidelim. Sorun ilk başta konan talepler değildir. Hatta faşizme karşı savaşta hedefi burjuva demokrasisiyle kısıtlamak da değildir. Sorun daha derindir. Burjuva demokrasisine "gerçek bir demokrasi" demektir.

Sahibinin sesi!

Menşevizmin sahibi burjuvazidir. Menşevizm burjuvazinin sesidir. Bunu polisiye anlamda söylemiyoruz. Beyinleri burjuva ideolojisiyle dolu olduğu için ağızlarından o ses çıkıyor! Bu durumda *İşçinin Sesi*'ne çirkef atmaları da anlaşılıyor.

Yaşasın Türkiye Komünist Partisi!

MENŞEVİK "PLENUM"

"Açıklama"nın açıklamadıkları

Seyit Havran

Maşallah! TKP menşevik kanadı, 12 Eylül faşist darbesinden tam 11 ay sonra bir "plenum" toplayabildiğini açıkladı. Meşruluğunu çoktan yitirmiş sahte Merkez Komitesi bu "mutlu" haberi 12 Ağustos tarihli "Açıklama"sında duyurdu.

"Açıklama"da yönetimi iyice tekeline alan sağ fraksiyonun çürük ideolojik dişleri açıkça sırıtıyor (Örneğin plenum "Kemalizm, ordu ve dinsel çevreler" üstüne görüşleri "geliştirmiş"!). Ama kendimizi tutup, bu yazıda bunlara dokunmayacağız. Bu yazıdaki amacımız, plenumun parti içi gelişmeyi yansıtan yönlerini deşifre etmektir. "Deşifre" diyoruz, çünkü "Açıklama" konuya açıklıktan başka herşeyi getiriyor. Birçok canalıcı noktayı anlamak için oldukça "satırarası" okumak gerekiyor.

"Açıklama"nın dili, bütün ruhu birşeylerin değiştiğini, yenilik olduğunu, "atılım" yapıldığını sezdirmek amacını taşıyor. Ve "açıklama"yı, özellikle satır aralarını dikkatli okuyunca "değişikliğin", "yeniliğin" hangi yönlerde olduğu da açığa çıkıyor. "Değişiklik", *parti içi güç dengelerindeki* değişikliğin yansımasıdır. Ve güç dengelerini değiştiren ana etken cuntanın azgın saldırısı olduğu için, çok da çirkin bir manzara arzetmektedir!

"Değişiklik" birbiriyle yakından bağlı üç ana nokta çevresinde düğümleniyor: Birincisi *İşçinin Sesi*'ne tutumda, ikincisi yönetimdeki tasfiyenin boyutlarında, üçüncüsü de 5. Kongre konusunda.

Bu üç noktaya girmeden önce plenumun toplanması üstüne birkaç söz söylemek gerekiyor.

Konferans, plenum tipi toplantılar, komünist partisinin önemli dönüm noktalarında topladığı, taktiklerini, çözümlemelerini gözden geçirdiği toplantılardır. Örneğin, TKP Leninci kanadı faşist darbeden bu yana bir konferans, biri olağanüstü olmak üzere, üç de Eşgüdüm Komitesi toplantısı gerçekleştirdi. Hepsi de "ağır terör ve gizlilik koşullarında", *gerçekten* yeni durumu görüştü, taktikler, önlemler saptadı.

Sabık merkez komitesi, "açıklama"sında plenumun ivedi görevleri saptadığından filân söz ediliyor. İvediliği mi kalmış, madem bu amaçlarla toplandınız, 11 aydır neredeydiniz? Yanlış anlaşılmasın, son aylarda TKP'ye (hem menşevik, hem bolşevik) karşı girişilen yoğun saldırı, bir plenum toplamayı gerektirmez demiyoruz. Ama "biraz" *geç* kalındı diyoruz. Ve yalnızca kendine karşı saldırı sürerken değil, 11 aydır tüm işçi sınıfımıza, halkımıza karşı en barbar saldırı sürerken hiçbir şey yapmamış olmak sorumsuzluktur diyoruz.

Yukarıda saydığımız üç nokta bu sorumsuzluğu, arkasında yatan sahtekârlığı çok güzel sergiliyor. Şimdi bunları görelim:

Burjuva basınında tutuklamaların haberi ilk çıktığında merakla bekledik. Önce kısa bir süre suskunluk siyaseti izlediler. Sonra, yalanlama yolunu tuttular. Ve nihayet, geç de olsa beklediğimiz çirkef saldırıya başvurdular. "Açıklama" tutuklamaların sorumluluğunu şöyle serpiştiriyor:

"Parti örgütlerimiz yaralar aldı. İllegal çalışma ilkelerini her zaman eksiksiz uygulamamak, polisin saldırısını kolaylaştırdı. *Partimize saldıran sol oportünist 'İşçinin Sesi' gurubu da tutuklamalara ortam hazırladı. Bu gurubun başındakiler öteden beri parti gizliliğini açığa vurarak, partiye hıyanet etti*" (abç).

Buna göre menşevik yönetimin doğru (!) koyduğu illegal çalışma ilkelerini eksiksiz uygulamayanlar ve *İşçinin Sesi* tutuklamalardan sorumludur.

Bu hem tabana, özellikle hapisteki yoldaşlara yönelik bir taktiktir, hem de *İşçinin Sesi*'ne tutumdaki değişikliği yansıtmaktadır.

"Konspirasyon ilkelerini eksiksiz uygulayamayan"lara ilerde değineceğiz. Burada şunu söyleyelim ki, genel olarak tabanda ve özellikle de hapisteki yoldaşlar arasında bunlara tepki çok şiddetlidir. Yaşanan olaylar, tabanda kaç yıldır zorla engellenen bir kaynaşma doğurmuştur.

Bu durumda menşevik yönetim, hem suçu kendi üstünden kaydırıyor, hem de tabandaki kaynaşmayı engellemek için *İşçinin Sesi*'ne çirkef atıyor. Ancak bu çirkef tutmayacaktır, hatta geri tepecektir.

Hapisteki yoldaşlar herşeyi biliyorlar. Kimin konuştuğunu da, kimin konuşmadığını da biliyorlar. Menşevik yönetim bu çirkefi atarak, hapisteki tüm yoldaşların kendisine karşı daha sıkı kaynaşmasını getirecektir. Bilmeyen yoldaşlar için de konuya kısaca biz değinelim.

İşçinin Sesi bir tek gizliliği bozmuştur. O da menşevik yönetimin oportünist çizgisinin gizliliğidir. Açık ideolojik tartışma bu gizliliği bozdu. Bundan kalkarak acaba menşevik yönetim şunu mu demek istiyor: Biz burjuvaziye bunca ideolojik ödün verdik, siz ise ödünsüz ideolojik çizginizle şimşekleri TKP'ye çektiniz, tutuklamalara "ortam" sağladınız.

Bu anlayışın izleri menşeviklerin son "ideolojik" yazılarında da vardır. "Ordu konusunda şunu şunu diyen biz değil onlar" havası yazılarda yansıyor. Eğer dertleri buysa, söylenecek tek söz var: Kuştan korkan darı ekmesin. Komünist ideolojinin burjuvazinin şimşeklerini çekmesinden korkuyorsanız, partimizden gidin, parti de rahatlasın, siz de rahatlayın!

İşçinin Sesi'nin komünist ideolojiyi savunmaktan başka "gizliliği" bozan bir tutumu olmamıştır. Tam tersine, partinin tüm tabanı konspirasyon ilkelerini TKP Leninci kanadının yayınlarından öğrenmiştir. *İşçinin Sesi*'nden hiçbir sorumlu yoldaş, tek bir menşevik ad vermezken, menşevik sorumlular tersini yapmışlardır. Ayrıca, menşevik yönetimin konspirasyon ilkeleri yalnızca içe dönük işlediğinden, *İşçinin Sesi*'nin en sorumlu yoldaşları bile örgütsel olarak hiçbir şey bilmiyorlar. Bundan bir şikayetimiz de yoktur.

Menşevik yönetim bunu biliyor, bile bile, hesaplı bir provokasyon yapıyor. Bu provokasyon, parti tabanına yönelik taktik amaçlar taşımanın yanısıra, asıl *İşçinin Sesi*'ne tutumdaki değişikliği yansıtıyor.

İşçinin Sesi'nin görüşleri uluslararası komünist hareket içinde yankı yaptı ve menşevik yönetime, "ideolojik savaşım gerekir" yönlü uyarılar gelmeye başladı. Ayrıca, yeni dönemde menşevik yönetimin çeşitli açılardan hepten zavallı tutumu, tabanda *İşçinin Sesi*'ne yeni sempatilerin doğmasına neden oldu. Bu durumda menşevik yönetim, hem yukarıdakilerle bağlı olarak, hem de cuntaya kendilerini aklamak için ideolojik görünümlü birkaç yazıyla *İşçinin Sesi*'ne karşı "savaştı".

Ancak bu savaş her yönden geri tepti. Bunun üzerine çevirdiler kazı ve "ajan, provokatör, tutuklamalar onların yüzünden oldu" teraneleri yeniden başladı. Radyoda yayınlanan "sahibinin sesi" yazısı, paniğin hangi boyutlara ulaştığını gösteren çok güzel bir örnektir. Bu komediyle iki sene önceki tutumlarına dön-

MENŞEVİK "PLENUM"

düler. Ama tarih tekerrürden ibaret değildir, konumları iki sene öncesinden çok farklıdır. İki sene önce, ideolojik savaş vermeden örgütsel sahtekarlığa başvuruyorlardı. Oysa şimdi, ideolojik savaşı da deneyip, yenilip, bu nedenle bilinçli olarak örgütsel sahtekarlık tezgahlama konumundadırlar. Herhalde işin buraya varacağını gördükleri için iki yıl önce de o tutumu takındılar! İleri görüşlülük!

Menşevik yönetimin *İşçinin Sesi*'ne tutum değişikliğinin önemli bir yönü de 5. Kongre'yle bağlıdır. Ancak buna kongre hesapları içinde değineceğiz. Şimdi kendi aralarındaki tasfiyelere değinelim.

Menşevik yönetimin 11 ay durup, sonra "ivedi" görevler, vb. için "plenum" toplaması ve "açıklama"da yansıyan değişiklik havası yönetim kavgasıyla ve ortacı kesimin tasfiyesiyle de yakından bağlıdır.

"Açıklama"nın orasına burasına serpiştirilmiş şu sözler anlamlıdır:

"Merkez Komitesi'nin Leninci birliği her zamankinden daha çok güçlendi".

"Plenum ... parti yönetimini güçlendirdi".

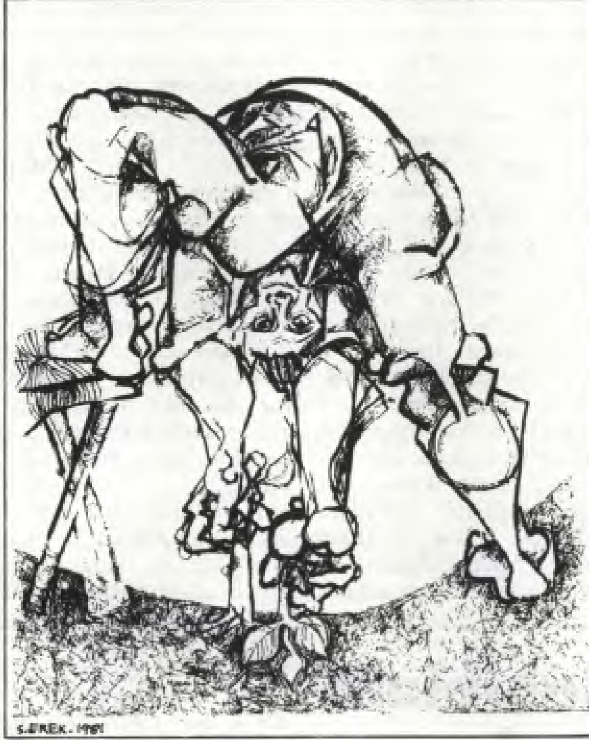
"Parti yaşamından sol sekterliğin tüm izlerini silmek ..."

Herhalde "sol sekterlik" biz(!), izleri de ortacılardır. "İllegal çalışma ilkelerini eksiksiz uygulamayanlar" da işte burada işin içine giriyor.

Amiral ve filosu, fraksiyon kavgalarının "ileri" boyutlara ulaşması nedeniyle 11 aydır göstermelik bir "plenum" bile toplayamıyordu. Bu durumda tutuklamalar çok önceden tezgahlanan bir operasyona yalnızca kılıf oldu. Fırsat bu fırsat deyip, ellerine de suçlama yapacak güçlü bir silah geçirip, ortacı kesimin önde gelen temsilcilerini tasfiye ettiler.

Ortada ciddi suçlar vardır ancak bunların babası suçlamayı yapanın ta kendisidir. Şimdi, "illegal çalışma ilkelerini her zaman eksiksiz uygulamamak"tan söz ediyorlar.

Doğru bir konspirasyon

anlayışı, herşeyden önce bilinçle, doğru ideolojik konumla bağlıdır. Menşevik yönetim, darbe öncesi dönemi BİP hayalleriyle, kadrolara legalizm aşılayarak kapattı. Yeni dönemde ise cunta kuyrukçuluğu, tehlikeyi kadrolardan ustaca gizledi. Ondan sonra faşist cunta saldırıya geçip darbe vurunca, plenum toplayıp kadroları koruma önlemlerini(!) gözden geçiriyor!

Plenum, istediği kadar "illegal çalışma ilkelerinin eksiksiz uygulanmadığını" eleştirsin. Sorumluluktan sıyrılamayacaklardır. Bozulan konspirasyonun, çözülmenin asıl kaynağı, o kadrolara legalist bilinç verenlerdir.

Şimdi buraya dek söylenenlere çok yakından bağlı olan 5. Kongre hesaplarına gelelim.

Lenincilerin 5. Kongre için aralıksız yürüttüğü savaş hem tabanda, hem de komünist harekette yankı yarattı. 49 yıldır kongresi yapılmayan bir "parti"nin ciddiye alınmayacağı anlaşıldı. Öteki partiler "partinizde bölünme vardır, bunlar ciddi konulardır, kongrede oturun, tartışın" demeye başladılar. Bu da menşevikler için ölüm demektir.

"Bir yandan 5. Kongre için her yönden baskı gelirken, öte yandan menşevik yönetim, Lenincileri de çağırmak zorunda kalabilecekleri bir kongre toplama olanaksızlığının mengenesinde sıkıştı. Bunun için de döndüler, öteki partilere "tabii kongre toplamak gerek, ama bunlarla olmaz. Bunlar ajan, provokatör, tutuklamalara ortam hazırladılar" diye çırpınıyorlar. Ama bu da sökmeyecektir. Tüm partiler bugün Lenincileri daha iyi tanıyorlar.

"Kongre" hesaplarına bir de yönetimdeki fraksiyon kavgalarında elde ettikleri "başarı"yı katarsak, "açıklama"daki "kongre" kumarının dayandığı temel ortaya çıkar.

"Plenum, Türkiye Komünist Partisi'nin bu zor koşullarda da kongre toplayabileceğini kanıtladı. Politbüroyu 5. Kongre hazırlıklarını tamamlamakla görevlendirdi".

İçine düştükleri açmaz ne denli derindir ki, daha ilk cümleden açık veriyorlar: "Bu zor koşullarda da kongre toplayabileceğini..."

Madem "bu zor koşullarda" da kongre toplanabilirmiş, çok daha elverişli koşullarda, eski tüzüğün öngördüğü süre içinde neden toplamadınız? Hem elverişli, hem de zorunlu olan bir ortamda, en büyük il komitelerinin kongre isteminde bulunduğu zaman niye toplamadınız? Faşist cunta geldikten sonra partiye saldırana kadar geçen süre de daha elverişliydi, o zaman neden değil bir kongre, plenum bile toplamadınız? "Plenum"la kongre toplanabileceği kanıtlanmıyor, sizin *nasıl* bir kongre toplamak istediğiniz kanıtlanıyor.

Durum açıktır. Sabık Politbüro ve Merkez Komitesi'nin gerçek bir kongre toplamaya hiçbir zaman hevesi olmadı ve artık hiçbir açıdan — moral, tüzüksel, teknik — kongre toplama yetkisi kalmadı. O defter çoktan kapanmıştır. Bundan sonrası yalnız düzmece olabilir. Zaten sizin istediğiniz de kongre değil, tabandan kaçırılacak bir "kongre"dir.

Sonuç olarak şunu diyelim ki, "açıklama"nın yaratmaya çalıştığı "yenilik" havası çok derine işlemiş, önü alınamayacak bir çürümeyi esanslı kokularla örtme çabasıdır. Fakat hem leş kokusunu örtemiyor, hem de bu kadar koku karışınca daha kötü mide bulandırıyor.

Bu "plenum" menşevik yönetimin fırsatçılığını, moralsizliğini, hile-hurdasını bir kez daha kanıtlamaktan başka hiçbir şey kanıtlamaz. Ne 5. Kongre'yi toplayabileceklerinin kanıtı, ne de anti-komünist saldırıya Türkiye işçi sınıfının devrimci yanıtı olabilir.

Plenum, "parti üyelerinin devrimci iyimserlikle gözlerini geriye değil, ileriye çevirmelerini sağlayacak"mış!

Menşevik yönetim açısından geriye bakmanın moral bozucu etkisi gerçekten büyüktür! Gerçek anlamda, hakkıyla parti üyesi olanlar ise zaten devrimci iyimserlikle ileriye bakıyorlar.

Sahibinin S sin karşı İşçinin Sesi

Tahsin Mert

Yirmi bir Ağustos 1981 tarihinde TKP'nin Sesi'nde "Sahibinin Sesi" başlığıyla bir yorum yayınlandı.

Bu yorum, *İşçinin Sesi*'nin özellikle 27 Temmuz 1981 tarihli sayısını kendine kaynak edinmiş. Ancak o sayının da, ne "eleştirdiği" bölümünün, ne öteki yazılarının ideolojik içeriğine dokunmuyor. Yorum *İşçinin Sesi*'ni iğrenç bir dille karalamaya çalışıyor, ancak bu yazının özelliği dildeki iğrençliğin rekor düzeyde olması ve rekor düzeyde bir paniği yansıtmasıdır.

Lenincilerle oportünistler arasındaki kavga açığa çıktığında, oportünizm aynı uslûp ve dille saldırıya geçti. O zamanlar Bilen "radyoda bir açıklama yaparız, *Atılım*'da da bir yazı yazarız, bunlar biter" diye düşünüyordu.

Düşündükleri gibi olmadı. Partinin aktif çoğunluğu *İşçinin Sesi*'nin yanına geçmeye başlayınca, "ideolojik"(!) birşeyler yazmak zorunda kaldılar. Bunların hepsinin yanıtını aldılar. Baktılar ki olmuyor, bu sefer de *İşçinin Sesi*'ni "unutturma" taktiği izlemeye başladılar.

Ancak öznel niyetler nesnel gücün önüne konulamıyor. *İşçinin Sesi*'ni dikkate almak gerekiyordu. Bu arada da, dünya komünist hareketinden TKP yönetimine "ideolojik yanıt vermek gerekir" yönünde uyarılar geliyordu. Bunun üzerine 1981'de tekrar "ideolojik" bir kampanya(!) başlattılar. *Atılım*'ın son sayılarında *İşçinin Sesi* ile ilgili yazılar çıkmaya başladı. "Ordu", "barış", "anti-Sovyetizm" gibi konuları işlediler. Bunları da *İşçinin Sesi* yanıtsız bırakmadı.

Göstermelik "5. Kongre" hesaplarıyla da bağlı olarak, bugün artık ilk başlangıçtakine benzer bir konuma döndüler: Karalama, iğrenç bir uslûp, ideolojik ayrılıklar üzerine sünger çekmek. Burjuvazinin partimize yaptığı saldırıya neden olarak *İşçinin Sesi*'ni gösterererek, "ajan, provokatör *İşçinin Sesi*'ne ideolojik yanıt vermek gerekmez" sonucunu parti kadrolarına ve dünya komünist hareketine kabul ettirmek. Bugünkü konumlarının ilk başlangıçtakinden farkı, uğradıkları yenilgiden sonra, büyük bir panik içinde olmalarıdır. Kullandıkları dil bir yana, *İşçinin Sesi* için söylenen "provokasyon örgütü" sözü ne kadar basit düzeyde bir suçlamadır. İnsan böyle büyük konuştuğu zaman belge ortaya koymalıdır.

Eğer bir provokasyon olayı aranıyorsa, karanlık işler aranıyorsa, *İşçinin Sesi*'ne karşı kendi giriştiğiniz saldırılara şöyle bir bakın. İGD'nin bütün şubelerine *İşçinin Sesi* taraftarlarının adlarını astınız. Poliste, mahkemede *İşçinin Sesi* taraftarlarının adlarını verdiniz. Dedektif gibi provokasyon yuvası arayanlar, kendi yaptıklarına baksınlar. *İşçinin Sesi* yine de bunları, sizin herkese yaptığınız gibi, "provokasyon", "polis", "MİT" türü basit suçlamalarla açıklamıyor. Bunlar, legalizme kucak açmış, burjuvaziyle ideolojik uzlaşma yapmış bir yönetimin kaçınılmaz olarak karşılaşacağı olaylardır.

Cennet adası neresi? Bu kez örnek vermek için söylemiyoruz. Sosyalist bir ülke, her zaman kapitalist ülkeye göre cennettir. Buna bir itirazınız var mı?

Espiri olsun diye söyleyelim. *İşçinin Sesi*'nin ne olduğuna da bir karar verin. Provokasyon yuvası mı, bataklık mı, yoksa kurbağa mı? Sonra, siz hiç yelken açan kurbağa gördünüz mü?

Bunları geçelim. İşçi sınıfının, halkın sorunlarına gelince, Türkiye işçi sınıfının sorunları nelerdir? Bunlar kapitalizmin getirdiği sorunlardır. Bu sorunların köklü çözümü de devrimdir. Evet, *İşçinin Sesi* dünya ve Türkiye devrimi için savaşıyor. Sizin itirazınız tam da buradadır. Suçladığınız nokta, Lenincilerin reformcu olmamasıdır.

Yorumda nihayet, satır aralarında ideolojik(!) eleştirilerin olduğu bölüm başlıyor, Afganistan, İran, Polonya sıralanıyor.

Bir kez, *İşçinin Sesi* Afganistan'a nerede saldırdı? Gericiler "Sovyet işgali" diye yaygara basıyor. Onlar kendi

Sahibinin Sesi

Çok eskidir, burjuva gazetelerinde, dergilerinde basılı bir plak reklamı. Eski bir gramofon... Sahibinin Sesi.

Gene çok eski bir atasözüdür. Benzetmede yanlış olmasın derler. Ne ki, bizim böylesi bir benzetmeyle söze başlamamız, çok iğrenç provokasyonlara başvuran bir gurupçuğa onların anlayacakları dille yanıt vermektir. Bunlara Çürükoğlu tayfası derler. Kendileri gene kendilerine "cennet adasında oturanlar" derler.

Bu provokasyon yuvası kokuşmuş bir bataklıktır. Daha doğrusu bu bataklıkta vıyaklayan kurbağalardır. Bataklıkta dipsiz bir tekneye yelken açmışlardır.

İşçinin Sesi'ni çıkarıyorlar. İşçiyle, işçinin sesiyle ... bir ilişkisi yoktur. Türkiye işçi sınıfının, halkımızın sorunlarıyla, dertleriyle uğraşmazlar. Amerikan emperyalizmiyle, NATO'yla, atom, nötron bombalarıyla, bunlara karşı savaşla, barış, yumuşama, silahsızlanmayla ve bu uğurda savaşla pek uğraşmıyorlar.

Bunlar için tek sorun TKP' dir ve ona durmadan saldırmaktır... Saldırmadan ... edemezler ve bu saldırılarını en gerici çevrelerin anti-komünizm saldırılarıyla, TKP'ye saldırılarıyla birlikte yapıyorlar, onların ağzıyla konuşuyorlar. Kimi kez *Tercüman*'da Kabaklı'nın, Nazlı Ilıcak'ın yazdıklarıyla bunların yazdıklarını birbirinden ayıramazsınız.

Ilıcak Afganistan'a saldırıyor, Çürükoğlu da onun peşinde. Kabaklı İran'da ilerici güçlere, TUDEH'e, komünistlere saldırıyor. Provokasyon bataklığındaki kurbağalar da onun arkasında. Polonya'da karşı-devrimciler, emperyalist ajanları sosyalist düzene, Sovyetler'e saldırıyor, Londra'daki bataklıktan Çürükoğlular da onların plağını çalıyor.

Öteden beri burjuvazi komünist partilerine saldırılarında bir masalı, kokmuş bir sakızı yineler, çiğner durur. Bunların kökü dışarda der. Dışarıdan beslenirler, der. Dışarıdan para alırlar, der. İşte Ankara yokuşundaki anti-komünist propaganda makinasının bu Sahibinin Sesi plağını çalanların kokmuş sakızını bugün *İşçinin Sesi*'ni çıkaranlar hevesle, coşkuyla çalıyor. Bunu, bu gazetenin 27 Temmuz 1981 günlü sayısında hiç de mert olmayan Mert adında biri yazıyor.

Bu provokasyon gurupçuğu kendisini, bağlı olduğu karanlık yerleri maskelemek amacıyla kimi yöntemler uyguluyor. Bunlardan biri de *yaz taarruzu* dedikleri bir kampanyadır. Bu bir bakıma mollaların ... ramazanlarda cerre çıkmaları gibi birşeydir.

Bu yıl bu taarruz TKP'ye karşı açıktan açığa, hem de bir böbürlenme ile yürütülüyor. Hem de ne zaman? Tam cuntanın TKP'ye karşı yoğun saldırıya, yurt çapında yoğun tutuklamalara geçtiği bir dönemde. Kendileri yazıyor, Mayıs ayında başlatmışlar TKP'ye karşı taarruzu.

Böylece kendileri barikatın karşı tarafında, düşmanın yanında en gerici çevrelerin kucağında, polisin, MİT'in yanında olduklarını kamuoyuna hiç sıkılmadan, utanmadan açıklamış oluyorlar.

İşte Sahibinin Sesi plağını çalanların kimliği.

Bir atalar sözü daha vardır. "İt ürür, kervan yürür."

(TKP'nin Sesi, 21 Ağustos 1981)

sınıf kinlerini dile getiriyorlar. Bu doğaldır. *İşçinin Sesi* ise Kızıl Ordu'nun Afganistan'a girişini şöyle değerlendirdi:

"Kızıl Ordu'yu Afganistan'a göndermekle Sovyetler Birliği önemli bir sorumluluk *yüklendi, özveri yaptı.* Ancak uğrunda özveri yaptığı yönetim, Sovyetler'e düşen yükü daha da arttırıcı niteliktedir. Afganistan gibi bir ülkede reformcu "çözümler" uzun dönemde kazanımların yitirilmesine, çözümsüzlüğe götürür. Kızıl Ordu devrimci bir yönetime destek vererek girmiş olsaydı, hem devrimci merkez, hem Afganistan devrimi açısından çok daha çözümleyici davranmış olacaktı. *Kızıl Ordu verdiği destekle enternasyonalist bir görev yapıyor,* ancak bu desteğin verildiği yanlış çizgi, kendi eliyle devrimi zayıflatıyor" (*İşçinin Sesi,* "Afganistan Devriminin Dersleri", Emine Engin, s.145-146).

İran'ı alalım. TUDEH'in politikasını eleştirdiğimiz doğrudur. Orada Humeyni'ye verilen destek bir yüzkarasıdır. Siz de aynı "dinsel çevreler" kuyrukçuluğunu ve bölücülüğünü yoğun öne sürmeye hazırlandığınız için, bu konuda şimdiden, TUDEH'i bahane ederek savunmaya geçiyorsunuz.

Bir de Polonya sorunu var. Menşeviklerin bu konuda konuşmaya nasıl cesaret ettiklerine hayret ediyoruz. Polonya olayına, Marksist-Leninist temelde ilk eleştiri yöneltenler arasında *İşçinin Sesi* vardı. Yürükoğlu yoldaş, Polonya olaylarını değerlendiren kitabında, sözlerini "sosyalizm üstün gelecektir" diye bitiriyordu.

O dönemde menşevik yönetim, genel tekerlemelerin dışında ve Ilıcak'la polemiklerin dışında hiçbir şey söylemiyordu. *İşçinin Sesi*'nin Polonya olaylarına bakışının açıklandığı sıralarda ABD Komünist Partisi Genel Sekreteri Gus Hall yoldaş, *İşçinin Sesi*'nin yöneltiği eleştirilerle temelde çakışan eleştiriler yöneltti. SBKP 26. Kongresi'nde Polonya olayları tartışıldı. Partinin politikasındaki yanlışlar gösterildi.

Şimdi bizim TKP'li menşeviklerimiz ayağa kalkmış bağırıyorlar. Eğer PBİP yöneticilerini eleştirmek suç ise bu suçu hem Gus Hall, hem de SBKP işledi. Bizim görüşümüz, dünya komünist hareketindeki hataların açıkça tartışılıp, düzeltilmesi yönündedir. Dalkavukluk yaparak, memurluk yaparak komünist olunamaz.

"Ankara yokuşundaki propaganda" konusuna değinmeye bile değmez. Sözünü ettikleri, TKP I. Leninciler Konferansı'nın parasal soruna ilişkin kararıdır. Kararda menşeviklerin devrimci özveriye, yaratıcılığa karşı oldukları, yaz taarruzuna bu nedenle karşı çıktıkları söyleniyor. "Sahibinin Sesi"nin yaz taarruzuna yaptığı karalama, kararın doğruluğunu bir kez daha kanıtlıyor.

Yaz taarruzuna böyle bir karalama yapmak, ancak ve ancak bunu yapanların aşağılık düzeyini kanıtlar. Devrimci özveriye karşı, küçük burjuva bireycisi ve komplocusu anlayışlarını sergiler. Böyle bir suçlamayla büyük özveri yapan yüzlerce militanın kararlılığını pekiştirmekten, öteye gidemezsiniz.

Sonra, "1981 Yaz Taarruzu TKP'ye karşı taarruzdur" diye nerede yazdık? Komünistin kendi partisine karşı taarruz yaptığı nerede görülmüştür? TKP bizimdir. Biz partimize değil, siz oportünist yöneticilere karşıyız. Ayrıca yaz taarruzundan kendinize çok büyük pay da çıkarmayın. 1981 Yaz Taarruzu hedeflerini, *İşçinin Sesi* şöyle saptadı:

"Bu yıl faşist cuntaya karşı savaşta önemli bir kilometre taşı olarak yaz taarruzu. Üzerimize gelen dalgaya karşı savaşta yaz taarruzu. Psikolojiyi değiştirmek için savaşta yaz taarruzu. Türkiye'deki kahraman yoldaşlarımız için yaz taarruzu. 5. Kongre için yaz taarruzu! Komünistliğimiz için yaz taarruzu, insanlık onurumuz için yaz taarruzu" (R. Yürükoğlu, *İşçinin Sesi,* "Beşinci Yaz Taarruzu", sayı: 160).

Menşeviklerin "Sahibinin Sesi" yorumunun son cümlesi şöyle: "Bir atalarsözü daha vardır: İt ürür, kervan yürür". Gerçekten, yazınızda tek katıldığımız nokta budur. Siz ürüyeceksiniz. TKP'miz yürüyecek.

İzmir'de ölen yoldaşların anısına birer ağaç diktik. Devrimden sonra, bu ağaçların yanına anıt da dikeceğiz.

Onlar komünistlerin kalbinde yanan ateştir

Ölümünden iki yıl sonra Ahmet Hakan yoldaşımızı anıyoruz.

Yoldaşımız 1979'da iznini geçirmek üzere, ailesinin yanına, Gürçeşme'ye gitmişti. Bu arada orada da boş durmadı, örgütlenme çalışmaları yaptı. Bir süre sonra Gürçeşme'ye giden başka yoldaşlar baktılar ki 20 günde çok şey değişmişti. Ahmet yoldaşın çevresinde geniş bir sempatizan halkası oluşmuştu.

Bundan rahatsız olanlar, bir eylem için toplantı yapılan kahveye baskın yaptılar. Onlar eskiden bu kahveye başkalarını sokmazlarken, şimdi burada toplantı yapılmasına kızmışlardı. Baskın geri püskürtüldü ama son anda gelen bir kurşun Ahmet yoldaşımızı kalbinden vurdu.

Ahmet yoldaş vurulduğunda menşevik-bolşevik ayrımı daha yeni yeni kafalarda billurlaşıyordu. O bunda da başı çekenler arasındaydı. Bu nedenle ölümünden bir yıl sonra, menşevikler onun başını çektiği tüm eski eylemleri de "goşistlik" diye nitelendirdiler. Ama hiç önemli değil, çünkü geçen zaman içinde menşeviklerin değerlendirmelerinin bir değeri kalmadı. Partimiz bugün onların değil, komünistlerin omuzlarında yükseliyor.

Ahmet Hakan yoldaşımızı, bıraktığı yerden devraldığımız sancağı daha da yükselterek anıyoruz.

Ölülerimizin yasını tutmayacağız.

Onları unutmayacağız.

Savaş Arkadaşları

İnanç Seçiç ve İsmail Çakır yoldaşların ölüm yıldönümünde onları saygıyla anıyoruz. Bu yoldaşlarımızın da kattığı deneyim ve bıraktığı mirasla, bugün Türkiye Komünist Partisi savaşımını daha bilinçli, daha kararlı sürdürüyor.

İnanç ve İsmail yoldaşlar Türkiye'de devrimci durumun yaşandığı dönemde katledildiler. Onlar dönemin gerektirdiği tüm yükümlükleri üstlenmişlerdi. Bir yandan TKP'nin Lenninci ideolojisini yığınlara aktarıyor, bir yandan menşevizmle savaşıyor, bir yandan da finans-kapitale, onun sivil ve resmi görüşlerine kafa tutup devrimci durumu devrime çevirmeye çalışıyorlar, savaşımı çok yönlü yürütüyorlardı.

Onlar Türkiye komünist hareketinin neferiydiler. Türkiye komünist hareketinin onurunu korumak, Leninci savaşımı yükseltmek, devrime varmak için savaşırken kahpece katledildiler, menşevikler tarafından haince arkadan kurşunlandılar. Her komünistin kalbinde onlar için her zaman yanacak olan alevi ne menşevikler söndürebilecektir, ne de burjuvazi.

Faşist diktatörlüğün yaşandığı dönemde de, katledilen tüm yoldaşlarımızın anısını savaşarak yaşatacağız.

İzmir'de ölen yoldaşların anısına birer ağaç diktik. Devrimden sonra, bu ağaçların yanına anıt da dikeceğiz.

ONLAR komünistlerin kalbinde yanan ateştir!

Savaş arkadaşları

YAZ TAARRUZU

Devrimci özveri olmadan kalıcı büyüme olmaz

Mahmut Ateş, Hamburg

HTİB'i, on ay kadar önce, bir yoldaşa ulaşan, bir tek *İşçinin Sesi* gazetesi doğurdu. 8 Mart'ta kuruluş kongresi yapıldı ve HTİB, hızla gelişen bir örgüt oldu. Bugün Hamburg'un en ciddi örgütüdür ve devrimci kararlılığıyla, 1 Mayıs yürüyüşüne güçlü katılımıyla, flamasını ilk defa Hamburg caddelerinde yükseltişiyle, ideolojik eğitime verdiği önemle, kadrolarının ideolojik bilgi düzeyinin diğer örgütlerle kıyaslanamayacak denli yüksek oluşuyla dikkatleri üzerinde toplamaktadır.

Bazı örgütler, HTİB için, "entellektüellerin biraraya geldiği bir örgüt, çok çok altı ay yaşar..." demişler. Duyduğumuza göre, gelişmemiz karşısında, bunlardan bir kısmı bu görüşü geri çekmek, zamanı bir seneye çıkarmak zorunda kalmışlar. Bir kez, bizim ideolojik olarak en yetişkin yoldaşlarımız işçidir. İçimizde %20 oranında öğretmen var. Devrime kararlılığımızı pratikte kanıtlıyoruz, iş yapıyoruz. Kaldı ki, bizim için bu değerlendirmeyi yapan örgütlerin kendilerinin tabanı da tavanı da öğrenci.

İşçi sınıfı adına(!) konuşmalarına rağmen, bu tip örgütler, "öğrenci" kalmaya mahkumdurlar. "Türkiye'de işçi sınıfı kendisi için sınıf değildir..." diyen, işçi sınıfının sıkıştırması karşısında ise ona sözde önderlik tanımak(!) zorunda kalan bu tip küçük burjuva 'sol'lar, bugüne dek komünist kanal bulamayanların desteği ile ayaktadırlar.

Faşist cunta, Hamburg somutunda tüm 'sol' örgütleri, şaşkın ördek gibi ne diyeceğini bilemez bir konuma getirdi. Türkiye'de bildik bileli faşizm var diyenler, "faşizme karşı faşizm"i açıklayamamanın sıkıntısı içindedirler. Öte yandan Kemalizmin özünü "emperyalizme karşı tavır alış" (M. Çayan, *Bütün Yazılar*, s.351) olarak belirleyerek, reformistlerle aynı koroya katılmak zorunda kalıyorlar. Orduyla, Kemalizmi, Kemalizmle anti-emperyalizmi özdeşleştirmenin doğal sonucu budur.

İşin en ilginç yanı, Türkiye'de devrim yapacağım(!) diyen birçok örgüt, 12 Eylül öncesinde devrimci durumun varlığını görmemekle bağlı olarak, bugün de faşist cuntanın uygulamalarına "faşizan baskılar", "faşist uygulamalar" gibi net olmayan terimler kullanıyorlar. Buna örnek olarak *Kurtuluş* gösterilebilir. Üstelik bu örgütün ileri gelenlerinden biriyle yapılan bir tartışma sonucunda, bu arkadaşların yok dediklerinin devrimci durum değil, öznel öge olduğunu anladık. Bu arkadaşlar öznel etkenle nesnel koşulları karıştırıyorlar. Devrimci durum 12 Eylül öncesi yoktu derken, "kanıt" olarak işçilerin savaşımının tam bilinçli bir savaşım olmadığını, cunta gelince direniş yapılmadığını, vb. söylüyorlar. Oysa bu yok denilenler olsaydı devrimci durum değil, devrim olurdu.

Birçok sol örgütün içinde bulunduğu bu ideolojik karmaşadan uzak olarak HTİB, kafası açık, çalışmalarını aktif bir biçimde sürdürüyor. *İşçinin Sesi* sempatizanlarının beş yıldır uyguladıkları yaz taarruzuna HTİB bu yıl ilk olarak katılıyor. Öğreniyoruz, çelikleşiyoruz. HTİB üyesi yoldaşlar, uzun süre çeşitli örgütlerde çalışmış, kararlı, iyi niyetli ama komünist yolu bulamamanın sıkıntısını duyan kişilerdi. İçinde çalıştıkları örgütler, günün gereklerine göre örgütlenmesini beceremeyen, yanlış taktikler uygulayan (sınıf özleri gereği) örgütlerdi. Oralarda yanlış şeyler öğrendik. Şimdi kendimizi yeniliyoruz. Şartlanmışlıktan kurtulup, düşünebilen devrimciler olduk. Ve gördük ki devrimcilik o küçük burjuva "sol"ların bize anlattıkları gibi kolay değilmiş. "Ne kadar çok kafa kırarsan, o kadar çok devrimcisin..." belgisi düşüncesiz bir Narodnik belgiymiş. Ölçüt o değilmiş. Ölçüt nesnel ortama uygun belgileri seçip, onları örgütlü olarak, tüm özverimizle hayata geçirebilip geçiremediğimizmiş.

Evet, 5. Yaz Taarruzu HTİB'in, tam da böyle bir deneyden geçmesinin gerektiği bir zamanda geldi. Bize yepyeni ve çok çok gerekli birşey öğretti, öğretiyor.

HTİB'i oluşturan yoldaşlarımız çeşitli aşamalardan geçtiler. Tüm zorlukları aşıp, doğruya varmaya kararlıdırlar. Bugüne dek hiçbir zorlukta takılanımız olmadı. Zaman, fiziksel ve parasal olarak tüm zorlukları aştık. Geldik 5. Yaz Taarruzu'na. 5. Yaz Taarruzu önümüze aşılması gereken yeni ideolojik, örgütsel ve maddi hedefler koydu. Çekinmeden, bu hedefleri de üstlendik, bunları da aşacağız. Çünkü biz, Yürükoğlu yoldaşımızın belirttiği gibi, insan kapasitesinin sınırsıza yakınlığını pratikte yaşamışlardanız.

Yaz taarruzu bize Ekim devriminden sonra Sovyetler Birliği'nde işçilerin yarattığı Komünist Cumartesi'lerin ne olduğunu öğretti. Devrim işçisi olarak çalışmanın zevkini tattık. Emek eğitiminin gerekliliğini ve özverinin yüceliğini öğrendik. Yoldaşça ilişkilerin, yoldaşça dayanışma ile olabildiğini gördük. Yedi yaşında çocuklarımız bile koydukları küçücük hedefe ulaşmak için, oyuncaklarını pazar yerinde satıyorlar.

Hamburg'daki Türkiyelilerin bizimle yaz taarruzunu yaşamasını sağlamaya çalışıyoruz. İşyerlerinde 5. Yaz Taarruzu rozetlerini taşıyoruz. İşçiler merak edip soruyorlar. Anlatıyoruz. Etkileniyorlar. Bağış yapıyorlar. Yapılan bağışlarla yaz taarruzunun tabanı genişliyor, katılanların sayısı çoğalıyor.

Akılları durduran bir özveri yarışıdır sürüyor. Öteki örgütler bu işi bir türlü anlayamıyorlar. Öyle ki, gerçekten bu özveriyi yapıp yapmadığımızı kontrole gelenler var.

Örgütsel olarak saptadığımız yeni üye kazanma kampanyamızın büyük bölümü garantilendi. Aile ziyaretlerinde, işyerinde, her yerde yaz taarruzunu anlatıyor, hangi aşamaya geldiğimiz konusunda bilgi veriyoruz.

Sonucu merak edenlerin sayısı büyüdü. Bizde de, hedefi daha çok aşmak için azim büyüdü. Sekizinci haftada hedefini aşan bir kadın yoldaşımızı alkışladık ve kendisine 5. kez hakettiği sancağı bir hafta taşımak üzere teslim ettik. Dokuzuncu haftada bu maratona katılan yoldaşlardan dörtte üçü hedeflerini aştılar. Atmosfer yazıda anlatılacak gibi değildi.

Varsın menşevikler militanları kaçıracağımızı söylesinler. Bakın onbir yaşında bir kız çocuğu yaz taarruzunu nasıl değerlendiriyor:

Başka siyaset sempatizanı bir arkadaşın evine yaptığımız ziyarette yaz taarruzunu anlattık. Anlattıklarımızı dinledikten sonra arkadaş, "öyleyse siz iyi gelişirsiniz" dedi. Onbir yaşındaki kızı da, "amca eğer siz böyle yaparsanız, sosyalistlerin arasına sızan faşistler kaçar değil mi?" dedi. Yaz taarruzunun sonuçlarından biri olan arınmayı onbir yaşındaki çocuk kavrayabildi.

İçimden, "menşeviklerin başında böyle bir çocuk olsa, daha akıllıca iş yaparlardı" dedim.

Gerçekten de, devrimci özveri arınmanın, sağlam kadrolar yetiştirmenin çok önemli bir yoludur. Devrimci özveriden kaçan militanlar değil, menşevikler gibi işçi sınıfının geçici yol arkadaşları oluyor. Devrimci özveri sağlam ve kalıcı büyümenin bir anahtarıdır.

Devrimci özveri olmadan, sağlam kadrolar doğmaz, kalıcı büyüme olmaz!

Yaz taarruzu komünist kişiliği geliştirm sınavıdır

Kirve Kalender, Paris

Türkiye devrimci hareketine çok değerli bir armağan olan yaz taarruzu, gazetemizde çeşitli yönleriyle derinlemesine değerlendirildi. Yaz taarruzunun devrimci içeriği, devrimci savaşıma aktif katkısı açıldı. Bu açılımlar Lenninci kadrolarımızın ve genelde devrimci hareketin önüne büyük perspektifler açtı.

Biz bu yazımızda, yaz taarruzunun, doğrudan ve en önemli sonuçlarından biri olan komünist insanın yaratılmasındaki işlevi ve katkılarına değinmek istiyoruz.

Bilindiği gibi, "komünizm insanlığın bilinçle ulaşacağı bir amaçtır" (E.C. Guevara, *Seçme Yapıtlar,* İngilizce basım, s.107). Bu yüce amaca yönelik tarihsel eylemin hangi safhasında olursa olsun, "insan tarihin bilinçli aktörüdür. Kendi toplumsal varlığını içeren bu bilinç olmadan, komünizmin olması mümkün değildir" (agy, s.113).

Toplumsal anlamda komünist insan, kuşkusuz koca bir tarihsel dönemin ürünüdür. Bu tarihsel dönemin başlangıcı, en basit bir yaklaşımla, burjuvaziyi devirme kavgasının başladığı sınırlara kadar uzatılabilir. Yani, yeni insanın yaratılması, kapitalist toplumun yıkılması kavgasını da içeren bir süreçtir. Koşulları değiştirmeye yönelik devrimci eylem içinde insanın kendisi de değişir.

Bu anlamda yaz taarruzu, hem ülkemizdeki koşulların değiştirilmesi yolunda devrimci bir eylemdir, hem de katılanların yeni ve bütünsel insanlar olmaları yolunda devrimci bir atılım içeriği taşımaktadır. Ve bu süreç, katılanlar açısından yeni bütünsel insanın öncüllerini içinde taşırken, üretken Anadolu toprağına da bu tohumları saçmaktadır. Bu tohumlar deve dikenlerine inat mutlaka yeşerecektir!

"...Emekçilerin çoğunluğunun tarihsel olarak yaratıcı bir çabayla katılmadığı bir devrim başarıya ulaşamaz" (Lenin, *Sovyet Hükümetinin Acil Görevleri,* s.12).

Tarih bunun kanıtları ve örnekleriyle doludur. Bu kanıtlarda ve örneklerde belirleyici etken hep proletaryanın özverisi olmuştur. Özveri yeni bütünsel insanın yaratılması sürecinin önemli bir parçasıdır.

Bu gerçek ülkemizdeki bir alay hareket tarafından ya atlanmış ve geçiştirilmiş, ya da unutulmuş ve unutturulmaya çalışılmıştır. Oysa Lenin'in bu işin yaşamsallığı konusunda dedikleri açıktır... 1919'larda Subotniklerin "komünist Cumartesileri"ni selamlarken Lenin altını çizerek şunu vurgular:

"...Kendi tutuculuğumuza, disiplinsizliğimize, küçük burjuva egoizmimize ve işçi köylülerimize lanetlenmiş kapitalizmden miras kalan alışkanlıklara karşı kazanılan zafer... burjuvaziyi devirmekten daha zor, daha elle tutulur, daha kökten"dir (Lenin, *Seçme Yapıtlar,* c.29, s.411).

Öyleyse yaz taarruzunun tutuculuğa, disiplinsizliğe, küçük burjuva eğilime, hasılı "lanetlenmiş kapitalizmden miras kalan alışkanlıklara karşı" bugünden gelecek için açtığı kızıl savaş bayrağını daha da yükseltelim. Güçlükler denizinde yol aldığımızı unutmayalım. Küba devriminin yirminci yılı kutlamalarında F. Castro yoldaşın şu sözleri bu durumu güzel anlatıyor:

"Bazı yoldaşlar, güçlükler içinden 'geçtiğimizi' söylüyorlar. Geçme kelimesi, söz konusu olan güçlükler bir nehirmiş izlenimini veriyor. Oysa güçlük denizinde yol aldığımızı söylemek daha yerinde olurdu".

Türkiyeli komünistler olarak, gericilik döneminin fırtınalı denizinde yol aldığımız açık. Aynı denizde karaya oturan, batan, savrulan gemileri de görüyoruz. Tüm bu olgular, verdiğimiz savaşın taşıdığı sorumluluğu ve önemi arttırıyor.

Değiştirmek için değişmek gerektiğini bir an dahi unutmadan, komünist kişiliğimizin geliştirilmesi yolunda bizlere yeni ve büyük olanaklar açan yaz taarruzunu en iyi şekilde değerlendirmek, hepimizin en önemli görevlerinden biridir.

Yaz taarruzunun sonuna geldik. Bu sayfalarımızdaki yazılar, taşıdıkları devrimci çoşkuyla, aktardıkları somut deneylerle, yaptıkları değerlendirmelerle yaz taarruzunun üstün başarısını yansıtıyor. Komünist kişiliğimizi geliştirdik. Devrimci özveri temelinde, kadrolaşmada yol aldık. Yığın bağlarımız güçlendi. Faşist cuntaya, burjuvaziye ve oportünizme karşı savaşta önemli bir kilometre taşı diktik. Gelecek yaz taarruzlarında daha büyük başarılara...

Yaz taarruzunda zorlukları aşmayı öğrendik

Fatma Yılmaz, İstanbul

Yaz taarruzu sona erdi. Kısa bir değerlendirmeyle deneyimimizi aktarmak istiyorum.

Taarruzun başında ideolojik hazırlık oldukça iyiydi. Yaz taarruzunun gerekliliği, bugünkü koşullarda artan önemi ve özveri konusu iyi kavranmıştı. Ancak yapacağımız işleri planlamada eksik kaldık.

Taarruz ilerledikçe programlamadaki aksaklık kendini gösterdi. Bunun üzerine, sandöviç satmak, ayakkabı boyamak, ders vermek, biblo yapıp satmak, bulaşıkçılık, seramikçilik, çiçek satmak, ev temizliği v.b. gibi çeşitli işleri denedik ve aksaklıkların açığını bu işlerle belli ölçüde kapattık. Ayrıca sürekli çalıştığımız işlerden elde ettiğimiz gelir vardı. Giderlerimizi en alt düzeye indirmeye çalıştık. Özveri gösterdik. Programlamadaki aksaklıklar olmasaydı daha çok katkı yapabilirdik.

Yine de sonuçta hedefe ulaştık. Bu başarıdır. Kişi başına hedef ...TL idi. Bu hedefin üzerine az çıkabildik. Bu da çok başarılı diyemeyeceğimiz yöndür. Gelecek yıl taarruzu bu açıdan çok daha başarılı kapatacağız.

Genel bir değerlendirme yaparsak, şunları sıralayabiliriz:

1) Tek eksiğimiz, devrimci coşkumuzu bilimsel soğukkanlılıkla yeterince birleştirememek oldu.

2) Taarruz sırasında eğitim ve diğer çalışmalarımızı aksatmadan sürdürdük.

3) Yaz taarruzu kişisel gelişmemize katkıda bulundu. Bizi olgunlaştırdı. Zorluklarla karşılaşıp onları yendikçe, olmaz denen işlerin, bizim bilinçli çabamızla (olanakları zorlama, özveri, yaratıcılık) başarılabileceğini gördük. Bu devrime inancımızı daha da sağlamlaştırdı.

YAZ TAARRUZU

Ufkumuz genişledi yaratıcılığımız gelişti

Mirhan Gürses

Yoldaşlar,

Yaz taarruzu Dortmund'da başlayalı 6 haftaya yakın bir süre oldu. Dortmund'da ilk defa yapılan yaz taarruzuna tüm yoldaşlar coşkuyla katıldılar.

İlk dönemler koyduğumuz hedeflere nasıl ulaşacağız diye düşünüyorduk ama giderek önümüze yeni yeni perspektifler açılmaya başladı. Yaz taarruzu, yalnız örgütümüze maddi özveri sağlamadı, aynı zamanda *İşçinin Sesi* militanlarının yaratıcılığını da geliştirdi.

İşçi muhabir gurubumuzun yaptığı yaz taarruzu toplantısında hedeflerimizi saptadık. Hedeflerimiz, yığınlarla bağı genişletmek, ideolojik eğitime hız vermek, sempatizan çevresini de yaz taarruzuna katmak ve örgütümüze tüm maddi olanaklarımızı akıtabilmektir. Sözde değil, yaşamımızın her yönüyle kendimizi bu savaşa adamış devrimciler olmak ve bunu da gerçekten kanıtlamak için özveri yarışına girdik.

Zor bir dönemde yaşıyoruz. Küçük burjuva hareketlerinde bir yılgınlık, panik, geri çekilme varken, biz TKP'miz için bütün olanaklarımızı seferber ediyoruz. 6 haftalık yaz taarruzu süresince koyduğumuz hedefin %50'sine vardık.

5. Yaz Taarruzu ülkemizi bir kan gölü haline çeviren faşist cuntaya ve burjuvaziye karşı savaşımdır. Aynı zamanda hain devrim kaçkını oportünistlere karşı, partimizi likidasyondan kurtarmak için savaşımdır. Hain menşeviklerimiz 12 Eylül'den sonra hepten ortadan kayboldular. İşleri güçleri kahve köşelerinde sürtmek oldu.

İdeolojisi sağlam olmayan hareketlerdeki gerileme, en iyi onlarda gözleniyor. Faşist cuntayı aklamak, Kemalizme dört elle sarılmak onlardadır. Yazın devrimciliği, komünistliği tatile çıkarmak huyları ise bu dönemde iyice depreşti.

Bizim onlara önerimiz şudur: En iyisi Türkiye Kemalist Partisi'ni kursunlar! Böylece onbeşlerimizi Karadeniz sularında hunharca katleden Kemal'i rahatça ödüllendirir, faşist cuntayla ve liberal burjuvaziyle daha kolay işbirliği yapabilirler!

Bu gerileme döneminde menşevikler gerilemeye "öncülük" yapadursunlar, *İşçinin Sesi* hareketinin tüm militanları yaz taarruzunu büyük bir coşkuyla, büyük bir inatla sürdürüyorlar. Bu yıl Almanya'da ikinci defa yapılan yaz taarruzu *İşçinin Sesi* hareketinin ne kadar büyük bir hızla geliştiğini, konan hedefleriyle, katılımıyla, herşeyiyle kanıtlamıştır. TKP'nin gerçek savunucuları, devrimcilik, komünistlik özveriyle, ideolojik gücü maddi güce çevirmekle, kendi yaratıcılığımızla olur diyorlar. 5. Yaz Taarruzu'nu da *İşçinin Sesi* hareketi alnının akıyla, militanlarının yaratıcılığıyla, özverisiyle bitirecektir.

Yürükoğlu yoldaşın dediği gibi, yaz taarruzu da, bu kısa geçmişimiz içinde, Türkiye devrimci hareketine iyi bir gelenek armağanıdır. Şimdi mütevazi boyutlardadır. Yarın milyonları kapsayacaktır."

Yaşasın TKP!

Oportünizme karşı savaş burjuvaziye karşı savaştan ayrılmaz!

Kuzey Kıbrıs'ta n ler luyor

TKP İkinci Leninciler Konferansı kararlarında Kıbrıs sorununa ilişkin olarak şunlar vurgulanmaktadır:

"...Türkiye burjuvazisi 1974'de Kıbrıs'a saldırdı, kan döktü, adayı böldü, aileleri dağıttı. Finans-kapitalin emperyalistleşme özlemleri temelinde, 'barışsever ve demokrat' Ecevit eliyle gerçekleştirilen işgal 6,5 yıldır sürüyor. Bu süre içinde Türkiye finans-kapitali, bankaları ve para birimlerinden, şirketleri ve posta puluna dek ne varsa her yoldan adaya daldı. Siyasal planda kukla bir Kıbrıs federe devleti ardında Kuzey Kıbrıs'ı sömürgeleştirdi.

"Türkiye Kuzey Kıbrıs'ı işgal ettiğinde, Kıbrıs Türkleri soyut bir 'ana vatan' propagandasının etkisindeydiler. Ama 6,5 yıldır 'ana vatan'ın sömürgeci amaçlarını, 'kurtarıcı Türk ordusu'nun fetihçi, çapulcu bir işgal ordusu olduğunu gördüler. 'Yavru vatanı kurtarma' maskesi düştü. Finans kapital, silahların gölgesinde, ekonomik, siyasal şantajlarla, Kuzey Kıbrıs'ı sömürgeleştirmeyi sürdürüyor. Faşist cunta, bir yandan Kuzey Kıbrıs'a da faşizm ihraç etme, öte yandan Kuzey Kıbrıs'ı 'paket paket' pazarlık konusu, Orta Doğu'ya yönelik bir atlama tahtası yapma hazırlıkları içindedir" (*TKP II. Leninciler Konferansı Kararları*, 2. basım, s.69-70).

Yolumuzu aydınlatan Konferans kararlarımızı, yaşam Kıbrıs sorununda da kanıtlıyor!

"Kıbrıs'ın işgalinin özü, daha ilk gününden finans-kapitalin genişleme istemi, sömürgeler edinme özlemiydi" (*Kıbrıs Sorunu*, Emine Engin, Y. Girneli, 2. basım, s.36).

Yukarıda aktardığımız konuşmalar, bugün bu özü daha da açık, cüretli bir biçimde yansıtıyor.

Faşist orgeneral Ersin, "buraya (Kuzey Kıbrıs'a — M.A.) 20 Temmuz 1974 günkü gibi gelmeyi arzu etmiyorum. Bir daha öyle gelmeyelim... Anadolu'dan Girne'ye açtığımız yolu kapatmaya kimsenin gücü yetmez. Bunu bilmekte yarar var... Problemlerimizi birlikte çözeceğiz. Buna kararlıyız. Sizleri, kendimizden ayrı mütalaa etmiyoruz... Geçmişi unutmadan, geleceği düzenlemeliyiz" (*Hürriyet*, 27 Haziran 1981) dedi. Sömürgeciliğin kuklası Denktaş da karşı-devrim korosuna şu "vatan millet sakarya" nakaratlarıyla katıldı. "Türk askerlerinin gölgesinde, şanlı bayrağımızın gölgesinde mutlu olduğumuz bilinsin" (agy).

Faşist Ersin'i böyle cüretli konuşturan, tüm "vatan millet sakarya" nutuklarına rağmen Denktaş'a büyük oy kaybettiren bir olgu vardır. Kuzey Kıbrıs halkını baskı altında tutmada artık büyük Türk ulusçuluğu demagojileri yetmiyor. Sömürgeci faşist cunta için Kuzey Kıbrıs'a faşizm ihracı giderek kendini dayatan bir güncellik kazanıyor.

"Hür basının" ağzı salya saçan satılmış kalemşörleri Kuzey Kıbrıs'a faşizm ihracı için kamuoyu hazırlıyorlar. Örneğin Oktay Ekşi, "...seçimlere iki gün kala (Kuzey Kıbrıs'ta—M.A.) her türlü ölçünün elden kaçırıldığı, gelen haberlerden anlaşılıyor" (*Hürriyet*, 26 Haziran 1981) derken gene *Hürriyet* gazetesi "Kıbrıs Türk toplumunun ulusal değerlerini yıkma çabalarını yoğunlaştıranlara" — ki onlar Kuzey Kıbrıs'taki işçiler ve emekçilerdir — karşı haçlı seferleri açılmasının propagandasını yapıyor.

İnancımız odur ki, faşist sömürgeci cunta Anadolu'da da, Kuzey Kıbrıs'ta da lâyık olduğu devrimci yanıtı alarak, tarihin çöplüğüne atılacaktır.

Musa Atak,
Paris

MUHABİR GURUPLARI

Yükseltiyoruz hem de yiğitçe işçinin savaş bayrağını

Biz, TKP Leninciler kanadının Türkiye işçi sınıfına doğru devrimci bilinç verdiğine inanıyoruz. Bir İMG kurarak ve yığın bağlarımızı geliştirerek çalışmaya başladık. Haftada iki kez İMG toplantısı, ayrıca diğer sempatizan arkadaşlarla *İşçinin Sesi* yayınları üzerinde eğitim çalışması yapıyoruz.

Devrimci mücadelenin devrimci özveri üzerinde yükseldiğinin bilincindeyiz. TKP Leninci kanadının militanları olarak yaz taarruzuna katılıyoruz.

Mannheim İşçiler Birliği'nin, İMG'mizle gösterdiği dayanışmayı yoldaşça selamlarız.

Yaşasın devrimci özveri!

Tanklarla gelen faşist cunta devrimle gidecektir!

Schifferstadt

Amaç faşizmi devirmektir

Oniki Eylül faşist darbesinden sonra, bölgemizde, konsolosluğun aktif yardımıyla azıtan faşist saldırıya karşı geçtiğimiz ay önemli bir eylem koymuştuk. Eylem, Türkiyeli işçiler arasında çok olumlu yankı uyandırmıştı.

Geçenlerde iki yoldaşla birlikte bir yerden geçerken, bu eyleme ilişkin tartışma duyduk. Çeşitli siyasetlerden guruplar eylemi tartışıyorlardı. Aralarından bazıları da eyleme sahip çıkıyorlardı. Tam o sırada biz geldik ve işin gerçeğini anlattık. Eylemi bizim koyduğumuzu, çevrede bulunan anti-faşistlerin de katıldıklarını söyledik.

Konuşurken birisi, "sizin deyiminizle anti-Sovyet olanları neden eyleminize katıyorsunuz" diye sordu. Biz de "eylem sırasında anti-Sovyetizm yapmıyorlarsa, faşizme karşı mücadele ediyorlarsa, herkesle eylem birliği yaparız, aynı koşullarla, eylem sırasında Sovyetler Birliği'ne küfürler yağdıramayacaksanız sizinle de yaparız" dedik.

Çevrede tartışmayı dinleyenler bu konuşmalardan etkilendiler.

Mannheim

Menşevikler halkın istemlerini sömürüyorlar

Onüç Haziran 1981'de, Hollanda Türk İşçiler Birliği (HTİB) 15-16 Haziran dolayısıyla bir broşür çıkartmıştı. Bu broşürde "halkımızın istemleri"(!) dile getirilmeye çalışılmış. İstemler şöyle:

"MHP ve yöneticileri hakkında dava dosyasına en kısa zamanda başlanmalı, başta faşist Türkeş olmak üzere MHP üst yöneticileri ve onlarla işbirliği yapan AP yöneticileri hakettikleri cezaya çarptırılmalıdır."

Tekelci burjuvazinin sözcüsü olan faşist cuntadan, tekelci burjuvaziye hizmet eden faşist MHP ve işbirlikçilerinin *hakettiği* cezaya çarptırılması isteniyor!!! Bunu yapmak menşeviklerin "devrimci" bağlaşığı CHP'nin bile işine gelmedi. Bırakalım teoriyi, pratikten de öğrenmiyorlar.

"Faşistlerin ordu ve devlet aygıtındaki uzantıları açığa çıkartılmalıdır."

Faşizmin kol gezdiği bir ülkede, devrimci, ilerici, komünist avına çıkılan bir ülkede, faşizmin ordu ve devlet aygıtındaki uzantılarını faşist cunta açığa çıkaracakmış! Buna fare geçemediği delikten kuyruğuna teneke bağlar, demek gerek.

"Tutuklanan DİSK, TÖB-DER, KÖY-KOOP yöneticileri serbest bırakılmalı, tüm demokratik örgütler üzerindeki kovuşturmalara son verilmeli, açılan davalar durdurulmalıdır."

Bunu da faşist olmayan, hatta içinde anti-faşistlerin olduğu cuntalarından istiyorlar(!)

DİSK yöneticilerine idam isteniyor, bırakın yöneticileri, faşist olmayan(!) cunta, sempatizanları, onların ailelerini bile topluyor... Bunu görmemek için, gerçekten menşevik olmak gerek!

"Gözaltındaki tutuklular derhal mahkeme önüne çıkartılmalı, faşist ve Maocu teröristler dışındaki tüm yurtseverler serbest bırakılmalıdır."

Faşist cuntadan, faşistlerin ve Maocuların dışında tüm yurtseverlerin serbest bırakılmasını istiyorlar! Faşist, faşisti içerde tutacak, devrimcileri ise bırakacak! Buna çocuk bile kanmaz artık.

Menşevikler halkımızın isteklerini duyurmuyorlar, sömürüyorlar. Halk bunları faşist cuntadan istemiyor. Halkımızın tek umudu var, o da devrimdir. Faşist MHP ve işbirlikçileri ancak devrimin halk mahkemelerinde hakettikleri cezaya çarptırılabilirler.

Yaşasın devrim!

Hollanda

Ortak hedef: İşçinin Sesi

Oniki Eylül'ün yıldönümünde faşist cuntaya karşı yapılacak merkezi yürüyüşün örgütlenmesi için CFDT sendikasının çağrısı üzerine 18 Ağustos'ta Cephe, Dev-Sol, DHB, Partizan, Bolşevik Partizan, HK, Dev-Yol, PKK ve *İşçinin Sesi* sempatizanları biraraya geldi.

Toplantıda, birbiriyle kanlı, bıçaklı olan Partizan ve Bolşevik Partizan'ın temsilcileri "yürüyüşte *İşçinin Sesi*'nin yeri yoktur" derken HK ve DHB'nin temsilcileri de "diğer guruplar ya bizi, ya onları seçmelidir" diyerek aynı tavrı aldılar. Dev-Yol, Dev-Sol, Cephe ise böyle birşeyi kabul etmeyeceklerini söylediler.

Bizim temsilcimiz bu söylenenlere karşı şöyle cevap verdi:

"Bu dört gurupçuğun ortak böleni olan anti-Sovyetizmin, *İşçinin Sesi*'ne karşı tavır olarak billurlaşması, gerçekten bizi, proletarya enternasyonalizminin ikircimsiz savunucusu olarak onurlandırıyor. Partizan ve Bolşevik Partizan, Kemalciliği 'faşizm' olarak nitelerken, 'Kemal'in 100. doğum yıldönümü toplantısı düzenleyen' AEP savunucusu HK ise 'cılız da olsa bir anti-emperyalizm' olarak niteliyor. Soruyoruz, anti-Sovyetizmden başka bir ortak ilkeniz var mı?

"Devrimci anti-faşist akımların tek tek ama hep beraberliğini savunuyoruz. Bu yürüyüş için taleplerimiz şunlardır: 1. Faşist cuntayı sergilemek; 2. Kürt halkına ayrılma hakkını savunmak; 3. Türkiye'deki anti-faşist savaşımı desteklemek; 4. Emperyalist dış yardıma karşı propaganda yapmak. Bunları kabul eden beri gelsin".

Oportünist barikatları aşarak faşizmi kahredeceğiz!

Par's

Bir direnişin öğrettikleri

Yoldaşlar,

İzmir'in bir kazasında olan bir olayı aktarmak istiyoruz.

Tuğla fabrikatörleri ile sıkıyönetim komutanının arası açıldı. Komutan toprağı ovadan değil, dağdan alın dedi. Kapıştılar.

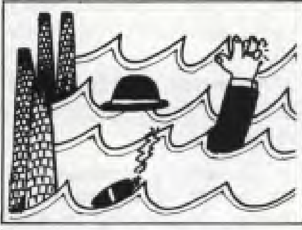
Arkadaşlar bundan yararlanarak, işyerinin birinde ücret artışı istediler. Patron önce razı olmadı. Üç saat direndiler. Sonunda elbise ve 50TL net zam aldılar.

Daha sonra herkese elbiseleri verildi, önder işçiye elbise verilmedi. Bunun üzerine işçiler yeniden direniş koydular ve zorla haklarını aldılar.

Bu, arkasında devleti, ordusu olmasa, burjuvazinin işçiler karşısında ne kadar aciz kaldığını gösteren küçük bir örnektir. Bu yüzden tekil savaşlar yetmiyor, yılanın başını ezmek gereklidir.

İzmir

Finans-kapitali kimse kurtaramaz

Değerli yoldaşlar,

Faşist cunta işyerlerinde özel güvenlik güçleri bulundurulabileceğine karar aldı. Bunda amacı işyerlerini, fabrikaları, tüm iş alanlarını denetlemek, yeni örgütlenmelere fırsat vermemektir. Her işyerinde, her fabrikada, sivil ve resmi güvenlik güçleri — bu açık faşist bir uygulamadır. İşçilerin, emekçilerin sendika seçme, sendika kurma, grev hakkını, faşist cunta açıkça gaspetti.

Burjuvazinin günlük işlerini gören devlet dairelerinde, bankalarda, özel bazı yerlerde, parklarda, sinema-eğlence-mesire-koruluk gibi yerlerde hep asker var, yani güvenlik güçleri var. Bunlar şimdi doğrudan fabrikalara da girecekler. Amaçları arasında, ileri bilinçli işçileri açığa çıkarmak ve işe girerken, işten çıkarken yoklama yapmak da vardır.

Bütün bu kararlara, uygulamalara, bu faşist yöntemlere işçi sınıfı, emekçi halk sessiz mi kalacak? Hayır, sessiz kalmayacaktır. Çünkü burjuvazinin, faşist cuntanın karşısında, geçmişte deneyim geçirmiş bir işçi sınıfı var.

Bir önemli durum da şudur: 17 Ağustos'ta, yayınlanan bildirisinde, Türk-İş, Yüksek Hakem Kurulu'ndan şikayetediyor: "YHK kazanılmış hakları geri götürüyor, buna karşı ICFTU nezdinde girişim yapılacaktır" diyor. Türk-İş şöyle diyor: "Anarşi, terör durduruldu iyi ama, hükümet işçiyi, emekçiyi de düşünmeli, ekonomik durumları da düzeltmeli".

Türk-İş tüm bunları cuntaya başkaldırmak için değil, tersine konfederasyon içinde sallantılı ve zorla Türk-İş'e geçirilmiş olan sendikaların ve onların tabanının güvenini kazanmak için yapıyor.

Cuntanın amacı, finans-kapitali kurtarmaktır. Bunun için üretim alanlarında, fabrika, vs. gibi yerlerde, Türk-İş'i tek bırakarak amaçlarına ulaşmak istiyorlar. Ama nafile, burjuvaziyi, finans-kapitali cunta da kurtaramayacaktır.

İstanbul

Saldırıyı püskürteceğiz

Burjuvazi alabildiğine saldırıyor. İşkencehaneler doldu. İçerde 200 binden fazla devrimci vardır. İşsizlik oranı 12 Eylül'den bugüne %100 artmıştır. İnşaat, otomotiv ve tekstil sanayi %30 kapasiteyle çalışıyor. İlerici sendikalara ilk üye olanlar saptanıp, işten atılıyorlar. Renault'dan 800 kişi atıldı. Ötekiler ise kamuoyunu "uyandırmadan" tek tek işçi atıyorlar. Aylık asgari ücret yerine asgari saat ücreti getirmeye çalışıyorlar. Bu şu demektir: Fabrikadan işçi atılmayacak ama günde 2-3 saat iş verilecek.

Askeri diktatörlük tavandan tabana doğru devletin resmi ideolojisi altında faşizmi yığınlara mal etmek istiyor. Ama bunda başarılı olamadılar. Halk bunlara şiddetle karşıdır! Yer yer açlık baş gösteriyor. Bütün halk tedirgindir. Herkesin birbirine sorusu: Bu işin sonu ne olacak? Bu soruyu yanıtlar, devrimin aydınlığını yığınlara gösterebilirsek, devrim kaçınılmazdır.

Bursa

Bu düzeni yıkmak boynumuzun borcudur

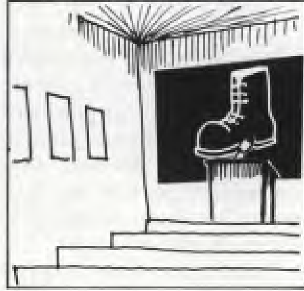
Selam yoldaşlar,
Menemen'de olan bir olayı halkımıza duyurmak istiyoruz.

Menemen'in yakın köylerinden birine Atatürk büstü yapılır. Açılış töreni için bölge sıkıyönetim komutanı, kaymakam, belediye başkanı vb. köye giderler. Alanda birkaç kişiyle karşılaşırlar.

Komutan sorar, nerede bu insanlar diye. Aldığı cevap, tarlalarda çalışıyorlar, olur. Öğretmen nerede der, okulda derler. Komutan okula gider, öğretmeni döverek alana getirir. Tören saatini ertelerler. Komutan askerlere emir verir, köylüler dövülerek, tartaklanarak, zorla alana, tören yerine getirilirler. Karşı gelenler, içlerinde öğretmen de dahil, işkencehanelere götürülürler. 15 gün sonra salınırlar.

Bu düzeni yıkmak zorundayız.

İzmir

Askeri okul öğrencilerine baskı yapılıyor

Askeriye içindeki bunalım ve huzursuzluk bugünlerde daha da sıklaştı. Buna bir örnek şudur: Askeri okulların sicil dosyaları ve öğrenci ailelerinin tüm sicilleri yoklanıyor. En ufak bir siyasi nokta bulunursa öğrenci okuldan atılıyor. Yok efendim, baban İşçi Partisi'ne adaylığını koymuş, ya da ağabeyin pankart asarken tutuklanmış... Buna benzer gerekçelerle, açıkçası hiçbir şey bilmeyen birçok gerici öğrenci bile soruşturulmakta, belki bir bilgisi vardır diye herkesten kuşkulanılmaktadır. Bugüne kadar hava assubay okulundan 16 öğrenci atıldı. Daha da atılmaktadır.

Okulu bitirmelerine 3 ay bile kalmamışken, birçok öğrencinin atılması, okul arkadaşlarını kızdırıyor. Askeriye içinde huzursuzluk gittikçe artıyor. Cunta ne kadar belli etmese de, yine haberleri duyuyoruz.

Bir de ordudakiler, cuntanın, Atatürk'ün yolunda olduğuna inanmıyorlar. Cunta bugün Atatürk'ü araç olarak kullanıyor diyorlar. Bu cümleyi fabrikalarda, semtlerde ve askeriye içerisinde konuştuğumuz kişilerden sık sık duyuyoruz. Bu cuntaya güvensizliği gösteriyor ama burjuva ideolojisinin halk üzerindeki etkisini kırmak için üzerimize düşen görevlerin önemini de gösteriyor.

İzmir

Menşeviklere dikkat!

Değerli yoldaşlar,

Bayrampaşa'da menşeviklerin çok garip bazı davranışlarını yaşadık.

Bizimle bir ara ilişkisi bulunan Çırak-Der'li bir menşevik ilişkide bulunduğumuz başka siyasetten bir arkadaşa kişiler hakkında sorular sormuş. Bu arkadaşa, "*İşçinin Sesi*'nden kimi tanıyorsun, adını biliyor musun, hangi mahalleden, tarif et yeter" demiş. Öteki arkadaş ise şöyle söylemiş: "İsmini ne yapacaksın, ismini bilmiyorum, bilsem de söylemem. Sen ne biçim devrimcisin, siz kişiler üzerinde mi, fikirler üzerinde mi duruyorsunuz?"

Evet yoldaşlar, menşevikler gelişmemizden, güçlenmemizden korkuyorlar. Bir örnek daha: Bir menşevik bizden olmuş gibi görünerek bizimle ilişkiye geçti. Amacı bilgi sızdırmak. Bu bilgileri ne yapıyorlar bilinmez. Bu yöntemlerle de bir yere varılamaz. Leninciler devrimci uyanıklığı elden bırakmayacaklardır. Örgütlerini, kadrolarını her türlü saldırıya karşı koruyorlar, koruyacaklardır.

İstanbul

